IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 75 (2071) — Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, četrtek 27. marca 1952 — Cena 20 lir

PROTIDEMOKRATIČEN UKREP ZVU

VOLITVE BODO Z „APPARENTAMENTOM" ZADNJO NEDELJO V MAJU T. L.

TRST, 26. — Urad za obveščanje javnosti pri ZVU sporoča: «Dne 6. oktobra lanskega leta je bilo sporočeno, da bodo volitve na anglo-ameriškem področju leta 1952 na dan, ki bo še določen.

General Winterton je že dalj časa razmišljal o primernem dnevu za te volitve.

Zdaj lahko sporoči, da bodo upravne volitve isti dan kakor v srednji in južni Italiji.

Uporabljen bo sistem vezanih list».

Kot je znano bodo volitve v Italiji najpozneje zadnjo nedeljo v maju, to se pravi 25. maja t. l.

Predvsem moramo povedati, da raztegnitev italijanskega volilnega zakona o občinskih volitvah s povezavo list ali s tako imenovanim «medsebojnim žlahtanjem list», čemur v Italiji pravijo «apparentamento», pomeni raztegnitev reakcionarnega volilnega zakona, na podlagi katerega bodo tiste liste, ki bodo medsebojno povezane, imele pravico na dve tretjini sedežev v občinskem tržaškem svetu, pa čeprav bi dobile samo relativno večino glasov, t. j. niti 50 odst.

Prav iz tega razloga so italijanske iredentistične stranke v Trstu že pred razpisom lanskih oktobrskih volitev, katere je na De Gasperijevo željo poveljnik cone A gen. Winterton odložil, zahtevale raztegnitev tega zakona. Vsi iredentistični tržaški in italijanski časopisi so to zahtevo javno in odkrito razlagali z dejstvom, da obstaja bojazen, da bodo tržaški volivci glasovali na občinskih volitvah proti iredentističnim strankam tako, da bi dobile tako malo glasov, da ne bi mogle izvoliti iz svojih vrst župana in občinskega odbora.

Iz vseh teh razlogov je ogromna večina Tržačanov, ki noče nič več slišati o ponovnem zasužnjenju Trsta pod Italijo, od vsega začetka, ko se je začelo o «apparentamentu» govoriti, proti temu reakcionarnemu zakonu odločno nastopila in zahtevala, naj se volitve razpišejo čimprej, toda na podlagi zakona s proporcionalnim volilnim sistemom. Zato je sedaj, ko je general Winterton ponovno ugodil iredentistom, ogromna večina Tržačanov nad raztegnitvijo italijanskega zakona globoko ogorčena.

Ta zakon ne pomeni samo kršitve demokratičnega načela o splošni volilni pravici, ne pomeni samo kršenje pravic in teženj prebivalstva vseh občin naše cone, ne pomeni samo potvarjanje resnične slike zadržanja tržaškega prebivalstva glede neodvisnosti Trsta. Ta zakon je še posebej naperjen proti Slovencem, ker bo na njegovi podlagi onemogočena možnost proporcionalnega zastopstva slovenskega življa.

Zato pomeni za nas Slovence ta zakon novo sankcioniranje še enega političnega diskriminacijskega ukrepa, pomeni novo narodnostno diskriminacijo.

Ta zakon bo omogočil ustvariti v svetovnem javnem mnenju zmedo glede narodnostne sestave tržaškega prebivalstva kakor tudi njegovih političnih teženj.

Končno pomeni raztegnitev tega zakona na cono A tudi kršitev same mirovne pogodbe, ki določa za volitve v Trstu proporcionalni volilni sistem.

Tržaški Slovenci ne moremo razumeti raztegnitve tega zakona na našo cono ravno sedaj, v trenutku, ko je ves svet lahko videl, kaj so počenjali tisti, katere ta zakon favorizira in ki so ta zakon zahtevali na tržaških ulicah. Saj je tržaški iredentizem v teh zadnjih dneh pokazal svoje fašistično bistvo, ki je bilo tako očitno, da je bil celo sam zunanji minister Velike Britanije Eden prisiljen označiti ga kot takega pred britanskim parlamentom. Te označbe Eden kljub zahtevam dela italijanskega časopisja in rimske diplomacije, ni spremenil, temveč je po sinočnjih vesteh, predstavnik britanskega zunanjega ministrstva Edenove izjave ponovno potrdil.

Favoriziranje iredentistov, ki jih od zadnjih dogodkov lahko imenujemo fašiste, ne pomeni torej nič drugega kot podpiranje in dajanje potuhe fašistom.

Zato zahtevamo, da ZVU razpiše volitve na podlagi proporcionalnega sistema in pred volitvami v Italiji!

Kako zelo je ZVU, ki tako zelo poudarja demokratičnost, ugodila iredentistom, pa najbolje označuje dejstvo, da ima avtonomna deželna zbornica Sicilije pravico izglasovati svoj lastni zakon za občinske volitve, kar je po sinočnjih vesteh tudi storila in izglasovala volilni zakon s proporcionalnim sistemom za občine, ki imajo več kot 50.000 prebivalcev ali pa ki so sedeži sicilijanskih pokrajin.

Posebej pa moramo poudariti, da je raztegnitvi «apparentamenta» na našo cono pripomogel tudi imperialistični rimski agent Vidali, ki se je prav med zadnjimi dogodki solidariziral s fašističnimi razgrajači, ki so «apparentamento» zahtevali, čeprav je on sam v svojih glasilih navidezno proti «apparentamentu» protestiral.

Vendar pa se moramo zavedati, da se vse rimske imperialistične agenture v Trstu še vedno bojijo volilnega poraza, še vedno bojijo, da bodo dobile premalo glasov, ki so jim potrebni, da bi pred svetom dokazali, da je njihova zahteva po ponovnem zasužnjenju Trsta v Italiji utemeljena. Bojijo se dejanskega poraza kljub temu, da je že na zadnjih volitvah leta 1949 glasovalo okrog 40.000 volivcev, ki ne bi smeli imeti volilne pravice in da je na podlagi lanskoletnega ukaza ZVU v zadnjih šestih mesecih dobilo volilno pravico zopet čez 15.000 ezulov in drugih pritepencev.

Zato pozivamo vse volivce in volivke, naj se strnejo v protifašistično in protiiredentistično fronto in kljub vsem krivicam, ki se nam dogajajo, dokažejo, da tudi s pomočjo reakcionarnih zakonov in s pomočjo vseh mogočih manevrov in falzificiranja, iredentistični fašisti ne bodo mogli biti upravičeni zahtevati izpolnitev svojih imperialističnih načrtov.

R. S.

„BORBA" ODGOVARJA NA EDENOVO IZJAVO O TRISTRANSKEM PREDLOGU

S FLRJ niso možne kombinacije kjer bi tretji odločal o njenih interesih

To „pravico" smo odrekli Sovjetski zvezi in jo odrekamo tudi vsem drugim - poudarja „Borba"

BEOGRAD, 26. — Danes je veleposlanik Velike Britanije v Beogradu Ivo Malett obiskal pomočnika zunanjega ministra FLRJ Lea Matesa. Agencija AFP poroča, da sta govorila o tržaškem vprašanju.

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 26. — V zvezi z včerajšnjim govorom predsednika italijanske vlade De Gasperija v rimskem senatu in v zvezi z opozorilom «očeta italijanskega liberalizma in demokracije» Viktorja Emanuela Orlanda Tržačanom, da Trst «ni samo avantgarda, temveč vodič Italije ki nas uči, da se zgodovina ne ustvarja z besedami, temveč z deli», kar v italijanščini pomeni Reko, Istro in Dalmacijo, vprašuje «Politika»:

«Ali po vsem tem Rim še lahko računa s tem, da se v Jugoslaviji lahko veruje v njegovo dobro voljo?».

Glasilo KPJ «Borba» objavlja članek pod naslovom «TUJEGA NOČEMO, SVOJEGA NE DAMO». V tem članku omenja list izjavo britanskega zunanjega ministra A. Edena italijanskemu veleposlaniku v Londonu M. Brosiu o stališču britanske vlade glede tristranske izjave in poudarja, da je geslo «TUJEGA NOČEMO, SVOJEGA NE DAMO» eno izmed načel jugoslovanske zunanje politike in da z današnjo Jugoslavijo niso možne kombinacije, v katerih bi nekdo tretji odločal o interesih, ki se tičejo Jugoslavije in njenih sosedov.

«To «pravico» -- nadaljuje «Borba» — smo odrekli Sovjetski zvezi in jo odrekamo tudi vsem drugim ter dodajamo, da je popolnoma jasno, kaj se želi doseči s podobnimi operetskimi in teatralnimi paradami po ulicah italijanskih mest z imperialističnim pohlepom na Zader in ostale jugoslovanske kraje z napadi na zaveznike, ki so se borili proti fašizmu».

«Borba» poudarja, da jugoslovanska javnost že zdavnaj ve, da je izsiljevanje na račun drugih sestavni del italijanske diplomacije, ki pozablja, da je v mednarodnih odnosih potreben realizem. «Ta realizem - zaključuje «Borba» pa govori, da tristranska izjava nima za nas nobene praktične vrednosti».

Časopis, ki ga izdaja Zveza društev jugoslovanskih novinarjev «Mednarodna politika», piše v svoji zadnji številki, da je italijanska vlada pri pozivanju na tristransko izjavo, že v naprej zaprla vrata vsem enakopravnim pogajanjem za rešitev tržaškega vprašanja, ker je dobro vedela, da bo njena zahteva naletela na odklonitev Jugoslavije. Časopis misli, da italijanska vlada s takim stališčem potrjuje, da ne želi dobrih sosedskih odnosov z Jugoslavijo in da s tem prevzema nase odgovornost za posledice take politike. Časopis poudarja dalje, da je popolnoma jasno, da Jugoslavija ne more pristati na tako rešitev ki bi ogrožala njene življenjske interese in varnost.

«Nihče nima pravice da od Jugoslavije zahteva nove žrtve, a posebno ne v trenutku, ko je angažirana v naporih, da brani svojo neodvisnost pred grozečimi napadi z Vzhoda».

Nocojšnji zagrebški «Vjesnik» opisuje zadnje dogodke v Trstu in med drugim piše:

«Fašistične himne, protijugoslovanska in protibritanska gesla, klofutanje britanskih oficirjev, trganje britanskih zastav, vse to je dajalo vtis, da je obnovljen repertoar iz časa abesinske vojne in sankcij proti Italiji iz dobe, ko je Mussolini «odločil» zlomiti hrbtenico britanskemu imperiju in ko se je bahal, da njegovo letalstvo skupno z nemškim letalstvom uničuje London».

Ob priliki *enajste obletnice 27. marca 1941*, ko so jugoslovanski narodi strmoglavili profašistično vlado Dragiše Cvetkoviča — piše nocojšnja «Politika», da poraženi fašizem, ki se poziva na nedavno preteklost, ponovno dviga svojo glavo in da v svojih napadih na Jugoslavijo nastopa skupno s sovražniki z Vzhoda.

«Jugoslovanski narodi se niso bali in niso popustili pred enajstimi leti, ko so z iste strani pričeli rožljati z orožjem. Zato se danes, ko so zedinjeni, složni in močni tem manj bojijo hujskaške fašistične Italije».

Gonja italijanskih iredentistov v Italiji ni ogorčila samo jugoslovanske javnosti, temveč tudi italijansko narodno manjšino. *Giusto Massarotto*, predsednik «Italijanske unije za Reko in Istro» je v zvezi z zadnjimi izgredi v Trstu izjavil, da je jugoslovanski predlog za sporazumno rešitev tržaškega vprašanja popolnoma v skladu z interesi obeh držav, ker je v interesu jugoslovanskih in italijanskega naroda, da živijo v miru in v medsebojnih dobrih odnosih.

Massarotto je hkrati poudaril, da Italijani, ki živijo v Jugoslaviji in v jugoslovanski coni STO želijo, da jih iredentisti pustijo pri miru ako skupno z jugoslovanskimi narodi gradijo boljšo bodočnost ter jim ni potrebna nobena pomoč iz Italije.

«Da so vesti italijanskega tiska o preganjanju v Jugoslaviji neresnične — je izjavil Massarotto — dokazuje dejstvo, da je vse manj Italijanov, ki optirajo za Italijo, da je več tisoč Italijanov umaknilo svoje prošnje za opcijo in da tisti Italijani, ki so se že izselili, v svojih pismih izražajo željo po vrnitvi v Jugoslavijo».

Pod vodstvom *Guya Molleta* je danes prišla v Jugoslavijo štiričlanska delegacija francoske socialistične stranke kot gost komisije CK KPJ za mednarodna vprašanja. Po svojem prihodu v Beograd je Guy Mollet izjavil novinarjem, da ima njegov obisk za cilj videti na mestu uspehe Jugoslavije, ki po izvojevanju gospodarske in socialne demokracije pripravlja pot čimvečji demokraciji v političnem smislu. Mollet je izrazil upanje, da bo sedanja izkušnja Jugoslavije pokazala socialistom zapadnoevropskih držav, ali je možna evolucija od politične demokracije v smeri ekonomske in socialne demokracije.

«Vi ste na delu pokazali — je dejal Mollet — da je možno izvršiti socialistično revolucijo a da se pri tem ne pade v državni birokratizem, da je mogoče iti po poti v komunizem brez stalinske diktature. Socialisti vsega sveta se bodo lahko mnogo naučili od izkušenj Jugoslavije.

Danes so se gostje sestali z Edvardom Kardeljem, Milovanom Djilasom, Mošo Pijadom, Borisom Kidričem, Rodoljubom Čolakovičem, in Vladimirom Dedijerjem. V ponedeljek bo goste sprejel maršal Tito.

Znani jugoslovanski kipar *Ivan Meštrović*, ki živi v Ameriki je podaril LR Dalmaciji 132 svojih umetniških del in več poslopij v Zagrebu in Splitu, ki bodo po njegovi želji spremenjena v muzej.

B. B.

Protest «Pravnika»

proti izrabljanju tržaške Odvetniške zbornice v politične namene

Društvo «Pravnik», ki združuje slovenske in hrvatske pravnike področje STO, med njimi tudi člane Odvetniške in prokuratorske zbornice v Trstu, je na svoji plenarni seji dne 26. t. m. razpravljalo o resoluciji, sprejeti na izrednem občnem zboru tržaške Odvetniške in prokuratorske zbornice dne 24. t. m., ki «v imenu tržaških odvetnikov in prokuratorjev izbranih na tem občnem zboru» zavzema stališče proti ravnanju civilne policije med zadnjimi dogodki v Trstu, poziva ZVU, da spoštuje meje zaupanega mandata «na teritorju, ki je pod italijansko pravno suverenostjo» in usvaja željo, ki jo je izrazil Svet odvetniške in prokuratorske zbornice, da bi se pospešila «izvršitev obveze, vsebovane v tristranski noti».

Društvo «Pravnik» je ugotovilo:

Odvetniška in prokuratorska zbornica v Trstu je z gornjo resolucijo:

1. kršila zakonske predpise o svojem delokrogu, ki je omejen na stanovska vprašanja in ne sega na politično področje;

2. postavila trditve in zahteve mednarodno-pravnega značaja, s katerimi ne soglašajo številni njeni člani, zlasti pa ne člani društva «Pravnik».

Zaradi tega društvo «Pravnik» izjavlja:

da omenjeni sklepi ne morejo predstavljati uradnega mnenja tržaške Odvetniške in prokuratorske zbornice, pač pa kvečjemu le zasebno mnenje tistih njenih članov, ki so se sestali ob navedeni priliki.

Obenem protestira proti izkoriščanju Odvetniške in prokuratorske zbornice v Trstu v strankarske politične namene.

V Trstu, 16. marca 1952.

DRUSTVO «PRAVNIK»

Protest istrskih novinarjev

Dve sto novinarjev jugoslovanske cone STO je na sestanku, ki ga je imelo te dni, sprejelo resolucijo, ki jo je poslalo Ekonomsko - socialni komisiji Organizacije Združenih narodov, Podkomiteju za svobodo tiska in informacije.

Resolucija pravi:

Društvo novinarjev jugoslovanske cone STO pozdravlja vaše napore za svobodno objektivno in pošteno delovanje novinarjev vsega sveta. Zlasti soglašamo z zahtevami, izraženimi v kodeksu za mednarodno novinarsko čast, ki ste ga nedavno sprejeli in v katerem je podčrtano, da naj bodo točne informacije vedno v soglasnosti s stvarnimi dejstvi, in da so obtožbe, ki se iznašajo brez dokazov, težka kršitev profesionalne časti. Ta ugotovitev je zlasti važna za nas, ki živimo in delujemo na področju, ki je že od konca zadnje vojne predmet nepretanih sovražnih in neobjektivnih kampanj določenih filoitalijanskih časopisov in radijskih postaj, ki delujejo v britansko-ameriški coni STO in v Italiji. Ti časopisi in radijske postaje objavljajo neresnične in tendenčne informacije in članke novinarjev, ki so se že pred vojno, zlasti pa med zadnjo vojno, diskvalificirali s podpihovanjem rasne mržnje in s podpiranjem sil, proti katerim se je napredno človeštvo v tej vojni borilo in zmagalo.

Tako delovanje, ki se skriva pod krinko svobode tiska, je del nevarne akcije italijanskega iredentizma, ki bi hotel na našem področju ustvariti žarišče nemirov.

Obsojamo zaradi tega kar najbolj odločno tako nemoralno informiranje javnosti, ki nikakor ni v skladu s profesionalno častjo novinarja in ki pomeni nadaljevanje fašističnih glasil, ki so v preteklosti ščuvala na raznarodovanje in fizično uničevanje slovenskega in hrvatskega življa na našem področju in tako politiko poveličevala.

Mislimo, da lažno in tendenčno poročanje iredentističnega italijanskega tiska na našem področju škoduje tudi objektivnemu informiranju svetovne javnosti o pravem stanju v jugoslovanski coni STO. Obenem tako novinarsko delovanje zastruplja in zaostruje odnose med Jugoslavijo in Italijo in tako ogroža mir v tem delu Evrope.

Opozarjamo obenem, da je tako delovanje popolnoma v nasprotju z načeli OZN, in apeliramo, da podkomite za svobodo tiska in informacij prenese to našo predstavko kompetentnemu organu OZN, kateremu smo vsak čas pripravljeni dostaviti dokumentacijo s številnimi konkretnimi podatki v zvezi z navedenimi trditvami.

Izsiljevanje - klasično sredstvo italijanske zunanje politike

Rimska diplomacija izkorišča bližino upravnih volitev za izsiljevanje koncesij v zvezi s Trstom - Foreign Office vztraja pri svojem mnenju o tržaških dogodkih - Nenni zaskrbljen za «italijanstvo Trsta»

LONDON, 26. — Predstavnik angleškega zunanjega ministrstva je izrazil upanje, da bo mogoče tržaško vprašanje rešiti s pogajanji med Italijo in Jugoslavijo. Dejal je, da ni bil določen dan za nov Edenov razgovor z Brosiom. O vesteh da Edenove izjave v spodnji zbornici na italijansko vlado niso naredile ugodnega vtisa, je predstavnik izjavil, da je angleška vlada prepričana, da je Edenova verzija o tržaških dogodkih točna.

RIM, 26. Medtem, ko se nadaljujejo fašistične demonstracije o Trstu, proti katerim vlada zaradi zunanjega videza tu in tam nastopa s policijo, je pisanje «resnega» tiska in delovanje italijanske diplomacije, posebno pa še uradno poročanje o tem delovanju popolnoma v skladu s pouličnimi akcijo.

Časopisi so bolj kot kdaj koli polni člankov o Trstu ,ki pa se ne omejujejo več na patriotično retoriko, temveč poskušajo že izkoriščati izgrede v Trstu in v Italiji za kovanje zunanjepolitičnega kapitala. Po listih mrgoli «informacij» in vesti v najrazličnejših verzijah o razgovorih o Trstu, tako da si mora povprečni italijanski čitatelj ustvariti vtis, kot da ves svet danes nima po glavi drugih problemov.

Čeprav nekateri menijo, da je to napihovanje že samo sebi namen in da vlada noče drugega kot prepričati povprečnega, bolj ali manj nevednega državljana, da je zaradi Trsta spravila na noge pol sveta in tako loviti kaline na bližnjih upravnih volitvah, se politični krogi ne strinjajo s to razlago. Vedno bolj konkretno izražene želje, ki se pojavljajo v poročilih o predlogih, ki jih baje proučujejo razna zahodna zunanja ministrstva, insinuacije o «prijaznem gledanju» na ta ali oni predlog, ki ga pripisujejo zdaj Edenu, zdaj Achesonu, zdaj komu drugemu ali bolj neosebno «ministrstvu», in podobno — vse to jasno kaže, da je prišel do vrhunca nov val izsiljevanja, tega klasičnega sredstva italijanske diplomacije.

To izsiljevanje se danes ne omejuje na zaupne diplomatske razgovore, na tožbe o kominformistični ali fašistični «nevarnosti» med štirimi stenami, temveč se vlada zanj poslužuje vsega propagandističnega aparata. Kot je na eni strani to znak, da so dosedanje, bolj nedolžne ali vsaj manj odvratne vrste izsiljevanje odpovedale, vzbuja na drugi strani določenim krogom upanje, da zahodne države — zlasti ZDA — ne bodo mogle proti tem manevrom nastopiti, ker ne bodo hotele škodovati De Gasperiju pri volitvah. Z razpihovanjem šovinističnih in imperialističnih strasti si je De Gasperi prav v tem vprašanju zavaroval hrbet. (Seveda so pa tudi kominformisti in neofašisti izkoristili nastali položaj in posegli po isti vabi).

Jasno je, da italijanski tisk obilno posega po izsiljevalnem orožju «kominformovske grožnje». Drugi listi — kot rimski «Messaggero» — pa spet licemersko opozarjajo, da je napetost med Italijo in Jugoslavijo škodljiva. Za oboje poznajo seveda eno samo zdravilo — dajte nam Trst!

Seveda ne manjka tudi pritoževanja, ki izdaja — če ne drugega — značilno užaljeno megalomansko mentaliteto. Tako piše «Stampa», da je «Tito zatrdil, da zanj tristranska izjava ne obstaja» in se pritožuje, da mu Anglija in Amerika nista «dokazali, da obstaja», temveč sta ostali «nevtralni in odsotni».

Seveda so si o Trstu vse stranke enotne. Še več: med socialnimi demokrati, na primer, ni enotnosti menda o nobeni drugi stvari; na današnjem sestanku glavnega odbora so najprej soglasno izglasovali resolucijo o Trstu, nato pa so se sprli v zvezi s starim prepirom med Saragatom in Romito. Parlamentarna skupina Nennijeve stranke PSI pa je zahtevala od vlade, naj podvzame ukrepe, ki bodo «zajamčili učinkovito obrambo italijanstva Trsta in Istre».

O mahinacijah z «italijansko upravo» v Trstu smo že poročali. Danes se je poskusni balon še povečal; ANSA poroča iz Washingtona, da je svetnik italijanskega veleposlaništva stopil v stik z ameriškim zunanjim ministrstvom v zvezi s predlogi, ki da jih je dalo veleposlaništvo, in ki se tičejo «soudeležbe italijanskih čet, poleg anglo-ameriških, v coni A STO», in o zahtevi, da bodi «Italija informirana o razvoju odnosov med zahodnimi velesilami in Jugoslavijo» (mali mož na prste stopi !).

Acheson pa je izjavil na današnji tiskovni konferenci, da prav nič ne ve o novi italijanski noti glede Trsta. Dodal je, da ne more dati nobene druge izjave, ki bi bila koristna v sedanjem trenutku in da je predvsem važno, da se vzpostavi red in da se vsakdo ohrani mirno kri.

Take izjave — kot tudi podobna izjava predstavnika Foreign Officea — so seveda vedno kot hladen tuš na razgrete rimske glave. Pa tudi treznejši ljudje se v vsej zmedi, ki jo ustvarja vlada, težko znajdejo. Zaradi tega je vzbudil danes precejšnje zanimanje članek, ki ga je razširila agencija «United Press» in ki daje kolikor toliko trezno sliko sedanjega položaja.

Članek, ki ga je napisal K. C. Thaler, pravi, da sta se angleška in ameriška vlada začeli posvetovati o sprejemljivem načrtu za takojšnjo pomiritev tržaškega vprašanja. Razgovori so se začeli po normalni diplomatični poti z Washingtonom, medtem ko je v Beogradu angleški veleposlanik govoril s pomočnikom jugoslovanskega zunanjega ministra. V Londonu priznavajo, da bi taka «takojšnja rešitev» samo trenutno pomirila ozračje, dokler ne bo mogoče najti dokončne rešitve. Podobno menijo tudi v Washingtonu.

Thaler nadaljuje, da bodo ZDA in Anglija morda še enkrat pozvale Italijo in Jugoslavijo, naj se sporazumeta enkrat za vselej. Predstavnik Foreign Officea je zanikal, da bi obstajali načrti, da bi se sedanji angleško-ameriški načrti razširili in postali štiristranski, s sodelovanjem Jugoslavije in Italije (italijanski tisk se je na debelo razpisal o udeležbi samo Italije pri teh razgovorih). Zdi se pa verjetno, da ZDA in Anglija pripravljajo spravljiv načrt, ki bo seveda predložen obema zainteresiranima strankama.

V Angliji menijo, da bi tudi ZDA morale po svoje pomagati pri teh naporih in dodajajo, da bi sedanji položaj lahko resno ogrozil odnose z Italijo, zlasti angleško-italijanske odnose. Italijani se sklicujejo na tristransko izjavo in se pritožujejo, da je Zahod preveč prijazen z Jugoslavijo. Na drugi strani pa v Beogradu zatrjujejo, da tristranska izjava za Jugoslavijo nima nobene veljave.

«Zahod je prepričan — zaključuje Thaler — da mora ravnati previdno bodisi z Italijo kot z Jugoslavijo in da lahko kvečjemu poskusi metodo vljudnega prepričevanja».

A. P.

ACHESON

o zahodni noti ZSSR

WASHINGTON, 26. — Na svoji današnji tedenski konferenci je izjavil ameriški zunanji Minister Acheson o odgovoru treh zahodnih velesil na sovjetsko noto glede Nemčije med drugim naslednje:

«Eden glavnih namenov tega odgovora je bil, da bi si prišli z njim na jasno o sovjetskih namenih glede procedur in pogojev, v katerih bi bilo mogoče izvesti vsenemške volitve pod mednarodnim nadzorstvom, in glede ustanovitve demokratične in svobodne Nemčije. Sovjetska nota je omenjala te stvari na nejasen način in vsi naši napori več let nazaj, da bi pridobili Sovjete za zadovoljivo proceduro, so bili brezuspešni. Kakor naglaša naša nota, bi bilo po našem mnenju sovjetsko sodelovanje s preiskovalno komisijo ZN posebno pomembno za preizkušnjo sovjetskih namenov.

Ko Sovjetska zveza predlaga, naj bi štiri velesile «razpravljale» o nemški mirovni pogodbi, si ameriška vlada ne more kaj, da se ne bi spominjala na sedem brezplodnih let razpravljanja s sovjetskimi predstavniki o avstrijski pogodbi. Dobro znamenje za vsako bodoče razpravljanje o nemški mirovni pogodbi bi bilo, če bi sovjetska vlada ugodno odgovorila na predloge za avstrijsko mirovno pogodbo, ki jih vsebuje nota ameriške vlade iz marca tega leta».

Nadalje je spomnil na to, da so «določeni načini» sovjetske diplomacije po vojni močno pospešili potrebo po hitrem razvoju trdne evropske skupnosti. «Ameriška vlada je podpirala in bo še nadalje podpirala ukrepe za oblikovanje take skupnosti v Evropi, ki bo razvila gospodarsko moč in obrambno sposobnost udeleženih držav kot celote. Nemčiji mora biti dovoljeno, da doprinaša svoj delež k gradnji močne evropske skupnosti, ki bo sposobna krepiti svojo svobodo in se sama braniti pred napadom ali prevratom. Ameriška vlada je prepričana, da je taka skupnost po svojem značaju in po svojih namenih popolnoma obrambna», je nadaljeval Acheson.

«Sovjetski predlog, ki poudarja važnost narodnih sil, teži v preteklosti in proč od oblikovanja nove Evrope, v kateri bi bila nacionalna nasprotja podrejena interesom celote. Ameriška vlada je trdno prepričana, da pomeni evropski koncept najbolj konstruktivno sredstvo za odpravo nevarnih napetosti. Zato je skušala v skladu s tem v svojem odgovoru jasno prikazati, da se ne bo dala odvrniti od tega, da bi nadaljevala to pot miru».

Obsedno stanje v Tuniziji

Štirje tuniški ministri so bili aretirani in deportirani - Francozi zahtevajo od beya, naj imenuje novega ministrskega predsednika. Voditelja tuniške ministrske delegacije v Parizu sta izginila iz svojega hotela

BRUSELJ, 26. — Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov je objavila danes zvečer sporočilo, v katerem protestira proti današnjim ukrepom francoskega generalnega rezidenta, predvsem pa proti aretaciji štirih tuniških ministrov. Konfederacija zahteva, naj se spet vzpostavijo demokratične svoboščine, naj se da zadoščenje «razumnim in zdravim zahtevam tuniškega ljudstva» in naj se izpustijo aretirani tuniški sindikalisti. Predstavnik tuniških sindikatov je bil povabljen v Bruselj.

TUNIS, 26. — Po včerajšnji zahtevi, naj tuniški bej razpusti sedanjo tuniško vlado, so francoske oblasti včeraj opolnoči, ne da bi čakale na bejev odgovor, nastopile z ostrimi ukrepi. Proglašeno je bilo obsedno stanje in uvedena cenzura na časopisne vesti in za poročanje v inozemstvo (ki pa je bila danes popoldne ukinjena) in aretirani so bili štirje turniški ministri, obenem pa številni predstavniki tuniških nacionalističnih strank.

Štirje aretirani ministri so Chenik, Materi, Ben Salem in Zali. Deportirali so jih v Kebili, ki leži 123 km zahodno od Gabesa. Obenem so bili trije voditelji stranke Destour (Bourguiba, Mongi Slim in Hedi Chaker), ki so že dalj časa internirani, prepeljani iz Tabarke v Remado v južni Tuniziji. Tja so pripeljali tudi številne danes aretirane osebe.

Francoski generalni rezident De Hauteclocque in general Garbet, poveljnik francoske vojske v Tuniziji, sta izdala vsak svoj proglas, v katerem opravičujeta podvzete ukrepe. De Hauteclocque pravi, da je zahteval od tuniškega beja, naj določi novega tuniškega ministrskega predsednika, ki bi «vzpostavil pošteno sodelovanje» s Francijo. Ob koncu pravi proglas, da bodo današnji nasilni ukrepi «ukinjeni, ko se bo zmanjšala nevarnost za javno varnost».

General Garbet pa pravi v svojem proglasu, da je bilo proglašeno obsedno stanje in da «vojaška oblast prevzema vzdrževanje miru in naloge policije». Proglas grozi nato z vojaškim sodiščem in s smrtno kaznijo za vse vrste atentatov, z zaporom za oborožen upor, s prisilnimi deli za združevanje s prevratnimi nameni in podobno. Proglas zahteva nadalje, naj vsakdo izroči orožje, če ga ima, policiji ali orožništvu. Prepovedane so vse javne manifestacije in zbiranje na cestah.

Kljub tem grožnjam je bilo danes v Tuniziji nekaj atentatov in sabotažnih dejanj. V mestu Sousse so streljali na vojaško patruljo, v bližini mesta pa so s kamenjem obmetavali policijske avtomobile. V bližini Tunisa so streljali na vojaški avtomobil. Med sabotažnimi dejanji je bilo največje v južnem delu dežele, v bližini El Hamme, kjer je močna eksplozija porušila most in prekinila promet. V Soussi je prišlo tudi do demonstracije mladine, ki je vzklikala «živel Bourguiba». V Tunisu pa je sodišče obsodilo na kazni od treh mesecev do dveh let zapora 23 oseb, ki so bile obtožene nezakonite posesti orožja.

V Tunisu so danes začeli stavkati vsi mohamedanski trgovci. Javni promet pa ni ustavljen in tudi tuniški uradniki so bili na delu. Pri vhodu v mesto so postavili bloke, kjer legitimirajo mimoidoče in nekatere tudi preiskujejo.

Načelnik civilnega kabineta francoskega generalnega rezidenta De Peyster se je danes predpoldne sestal z načelnikom beyevega kabineta, princem Chedli bejem. Namen obiska je bil proučitev možnosti ustanovitev nove tuniške vlade. Chedli bej, ki je najprej mislil, da so ga prišli aretirat, je izjavil, da bi rajši počakal na reakcijo francoske vlade in menil, da «Pinay mora da ne odobrava ukrepov, ki so beja zelo presenetili.

Tuniška ministra Salah Ben Yussef in Mohamed Badra, ki sta v Parizu kot člana tuniške ministrske delegacije sta danes zjutraj nenadoma izginila iz svojega hotela. Dogodek je vsekakor v zvezi z nočnimi aretacijami članov vlade v Tuniziji. Zdi se, da sta se oba ministra zatekla na poslaništvo neke države Srednjega vzhoda.

Predsednik pariške sekcije stranke Neodestour, Masmoudi, je danes dal tisku izjavo, v kateri kritizira nasilne ukrepe, ki so bili danes podvzeti v Tuniziji in ki so, po njegovem mnenju, plod «iniciative generalnega rezidenta in ne rezultat premišljene politike».

Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva pa je izjavil, da bo Francija predložila «podrobne in široke predloge» za reforme v Tuniziji, kakor hitro bo tuniški bey imenoval novega ministrskega predsednika, ki «bi bil pripravljen sodelovati s Francijo». Dodal je, da je francoska vlada sama sklenila proglasiti obsedno stanje.

Jutri se bo v Elizejski palači pod Auriolovim predsedstvom sestala francoska vlada, da bi proučila razvoj položaja v Tuniziji. Socialistični poslanec Verdier pa je predložil v narodni skupščini nujno interpelacijo, ki zahteva od vlade informacije o «navodilih, ki so bila poslana francoskemu generalnemu rezidentu in o zadnjih ukrepih». Po mnenju socialistov bi utegnili današnji ukrepi povzročiti nove nerede in preprečiti kompromis. Zunanji minister Schuman pa ni hotel dati napovedanih izjav o Tuniziji pred parlamentarno komisijo za zunanje zadeve.

Seja komisije OZN

za razorožitev

NEW YORK, 26. — Danes popoldne se je v New Yorku ponovno sestala komisija za oborožitev OZN. Prvi je govoril sovjetski delegat Malik, ki je najprej zavrnil ameriški delovni načrt in nato ponovno hvalil sovjetski načrt o prepovedi atomskega orožja in znižanju oborožitve velesil za eno tretjino. Da bi ovrgel zahodne ugovore, da bi taka razorožitev koristila samo Sovjetski zvezi, je Malik trdil, da so oborožene sile treh zahodnih velesil dvakrat močnejše od sovjetskih.

Nato je Malik zahteval, naj komisija za razorožitev prouči kitajske in severnokorejske obtožbe, da poveljstvo OZN na Koreji uporablja bakteriološko orožje, in zavrnil predloge naj bi tako preiskavo izvedel Mednarodni Rdeči križ, kot je predlagal Acheson. Malik je dejal, da so izjave, da so epidemije v Severni Koreji in na Kitajskem nastale iz naravnih vzrokov, «klevete» ameriške vlade in njenih «hlapcev», med katere prišteva tudi Trygve Liea, glavnega tajnika OZN.

Francoska delegacija pri komisiji za razorožitev, ki jo vodi Jules Moch, namerava predložiti komisiji svoj načrt, ki bi pomenil kompromis med ameriškim in sovjetskim načrtom. Zdi se, da je ameriška delegacija že dala pristanek na ta načrt, ki bi omogočil, kot menijo, začetek konkretnega razpravljanja o načrtu za razorožitev, ki bi ga komisija morala predložiti na prihodnjem zasedanju glavne skupščine.

EDINI IZHOD V SPORAZUMNEM STO

Mislim, da so zadnji dogodki v Trstu dokončno prepričali marsikoga, ki ima pomisleke o osnovni tezi jugoslovanskega predloga o sporazumni rešitvi tržaškega vprašanja, da predstavlja kominformistična teza o formalni ostvaritvi STO največjo nevarnost za sam obstoj Tržaškega ozemlja. Kominformistična teza izraža le eno samo zaskrbljenost: kako ohraniti Italiji danes vsaj celotno ozemlje STO, ali z drugimi besedami, kako izločiti Jugoslavijo od odločanja v vprašanju, ki zadeva njene koristi vsaj v tolikšni meri, v kolikršni zadeva koristi Italije, če se že noče priznati, da jih zadeva celo v večji meri, kakor nam je to znano iz etnografije.

Kominformisti tega danes niti več ne skrivajo, ampak odkrito izjavljajo, da je formalna ostvaritev STO edina možna pot za obvarovanje italijanstva v Trstu in na Tržaškem ozemlju (glej uvodnik v «l'Unità» od 25. t. m.). Proti iredentistom in šovinistom kominformisti nastopajo ne morda, ker se ne bi strinjali z njimi glede najbližjih in najneposrednejših ciljev italijanskega fašističnega imperializma, ampak samo zato, ker nočejo, da bi se ti cilji ostvarili brez pristanka Moskve ali celo proti njeni volji.

Zaradi tega tudi tako vztrajno podpihujejo in sejejo sovraštvo do Angležev in Amerikancev, (sovraštvo, ki je zlasti proti Angležem itak živo v fašističnih krogih), češ, zapustite «verolomce», ki vam obljubljajo to in ono, dali pa vam ne bodo nič, razen batin, kot ste jih bili deležni tudi ob priliki Vidalijeve «velike manifestacije» v Trstu. («Velika» pa je ta manifestacija bila po Vidaliju le, ker je imela izrazito protizavezniško ost). Zapustite, torej, «verolomce» in De Gasperija, ki je njihov zaveznik, in pridružite se nam, kajti samo če greste z nami, bo italijanska trobojnica nekoč zopet plapolala ne samo na gradu Sv. Justa, ampak morda celo tam, kjer še ni imela take priložnosti.

V tej smeri se bo v prihodnjih dneh razvil zanimiv dvogovor med šovinisti in Vidalijem, kakor daje slutiti odprto pismo, ki ga je včeraj naslovil na Vidalija videmski neofašistični dnevnik «Messaggero Veneto». Spričo tvojega najnovejšega zadržanja v zvezi z zadnjimi tržaškimi dogodki dragi Vidali, — piše v bistvu omenjeni dnevnik — smo pripravljeni pozabiti na tvojo preteklost in te sprejeti v naše kroge. Med nami in teboj je na žalost še majhna, niti ne nepremostljiva razpoka: ti se ogrevaš za STO, ker meniš, da gre pot italijanskih pravic preko «pantiganije». Tega sicer ne misliš iskreno, ampak le zato, ker si discipliniran in ker moraš zagovarjati stališče Moskve. Toda če imaš le količkaj vpliva tam gori, zastavi tam svojo besedo, in Italija ti bo večno hvaležna. Lepo je od tebe, da se tako vztrajno boriš proti «kolonialnemu režimu», a tvoj guverner bi, verjemi nam, vladal v enakim sistemom. Zatorej opusti posredno pot formalne ostvaritve STO in nastopi odkrito za vrnitev celotnega ozemlja Italiji, kajti proti Titu ne zadoščajo niti «čerini», niti «svedesi», ampak so potrebne «Ariete», «Julia», «Folgore», «Mantova» in ostale italijanske divizije.

Ne vemo, kaj bo odgovoril Vidali. Na «zadnji» občinski seji se je že objel s somišljeniki videmskega neofašističnega dnevnika, in v tem objemu smo opazili tudi nekaj skoro slovenskih Vidalijevih sopotnikov (toda o teh drugič). Večji del poti je Vidali že prehodil. Z naglimi koraki se bližamo šovinistični apoteozi italijanskih in tržaških kominformistov.

Kakšen pomen in kakšno vrednost naj ima spričo takega položaja zavzemati se za formalno ostvaritev STO, ko je edini zagovornik take ostvaritve danes tista Moskva, ki je že neštetokrat dokazala, da so mednarodne obveznosti zanjo obveznosti le v toliko, v kolikor služijo njenim trenutnim koristim. In Moskva zagovarja tako ostvaritev STO vprav zaradi prednosti, ki jo tak STO ima za vse poznejše njene kombinacije, predvsem pa za kombinacije na škodo socialistične Jugoslavije.

A tudi formalno ostvarjeni STO bi nosil v sebi kal svoje smrti. In tega ne pravimo mi. To pravijo kominformisti sami, ko izjavljajo, (sladka govorica za vsa iredentistična in šovinistična ušesa), da bi formalna ostvaritev STO OBVAROVALA ITALIJANSTVO CELOTNEGA OZEMLJA in NE BI KOMPROMITIRALA ZADOSTITVE ITALIJANSKIM NACIONALNIM TEŽNJAM, T. J. NJEGOVE PRIKLJUČITVE K ITALIJI.

Tudi iz tega je razvidno, kakšni indipendentisti so kominformistični voditelji, in kaj se skriva za formalno ostvaritvijo STO. Vsi, ki jim je resnično do ostvaritve STO, do njegove dejanske neodvisnosti in samostojnosti, morajo podpreti jugoslovanski predlog o sporazumni rešitvi tržaškega vprašanja v okviru mirovne pogodbe z Italijo, zlasti še, ker gre pri tem predlogu za res iskreno težnjo po ostvaritvi Tržaškega ozemlja, in ker moremo pri tem računati z vso gotovostjo na neobhodno potrebno pomoč in podporo Jugoslavije.

Formalni pristanek Italije na formalno ostvaritev STO pa je le kominformistični manever za dosego znanih ciljev italijanskega fašističnega imperializma.

D. H.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, četrtek 27. marca
11. obl. vstaje v Jug.
Sonce vzide ob 5.56, zatone ob 18.26. Dolžina dneva 12.30. Luna vzide ob 6.15, zatone ob 20.51.
Jutri, petek 28. marca
Janez, Stanimir

Odgovornost šolskih oblasti

Pri zadnjih šovinističnih iredentističnih manifestacijah v Gorici so sodelovali izključno samo dijaki italijanskih srednjih šol in pa nekateri profesorji, ki so splošno znani kot zagrizeni šovinisti. Dijaki so izostali iz šole dva dni, in sicer 20. in 25. marca. Kaj vse so počeli, o tem smo že pisali; sedaj bi radi samo poudarili nekaj misli s katerimi se ukvarja tudi goriška javnost.

Namen šole in pouka je predvsem vzgajati ljudi v civilizirane člane človeške družbe ter jih usposabljati za pošteno življenje. Tako pojmujejo šolo vsaj starši otrok, ki so jih zato poslali vanjo in ki trošijo precej denarja, da bi se njihovi otroci naučili nekaj za življenje.

Vendar se po zadnjih dogodkih v Gorici zdi, da je marsikaj narobe kot bi naloga dijakov ne bila v učenju in usposabljanju za življenje. Fašistične manifestacije so pokazale, da so dijaki politične lutke, ki jih po potrebi izkoriščajo za politične manevre iredentističnih strank in za oporo italijanskim zahtevam beraškega imperializma po osvajanju Tržaškega ozemlja in seveda tudi Istre, Reke, Dalmacije vse do Boke Kotorske.

Te vloge italijanskega goriškega dijaštva so se sicer prepozno zavedle tudi italijanske rimske šolske oblasti, ki so danes razširile uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da «po parlamentarnih zagotovilih glede Trsta ne obstajajo več nobeni razlogi, da bi se dijaki še nadalje vzdrževali pouka. Zato jih pozivamo, naj resno nadaljujejo s študijem, zlasti še ker je bilo med manifestacijami opaziti, da so ljudje širili gesla, ki nimajo zveze s tržaškim vprašanjem, da so izrodili smisel manifestacije...».

Sporočilo italijanskega ministrstva za ljudsko vzgojo je sicer posledica določenih korakov, ki jih je bila italijanska vlada prisiljena napraviti, potem ko je sama do potankosti pripravila načrt za izvedbo širokopotezne šovinistično-fašistične akcije proti zaveznikom in proti Jugoslaviji, kljub temu je treba razmisliti o vseh dosedanjih dogodkih in zahtevati jasen odgovor od šolskih oblasti tako v Rimu, kakor tudi pri nas v Gorici, zakaj izrabljajo italijansko dijaštvo v politične namene in ga izpostavljajo morebitnim nevarnostim?

Goriško šolsko skrbništvo in sam g. šolski skrbnik De Vetta je bil prav dobro obveščen o prvi kakor tudi drugi «dijaški stavki», vendar ni storil nič, da bi jo preprečil, čeprav bi bila to njegova dolžnost kot se vidi tudi iz samega sporočila rimskega ministrstva za ljudsko vzgojo.

Ako bi imel za to le malo volje, bi lahko prekinil fašistično manifestacijo, vendar tega ni napravil, kar da sklepati, da je bila manifestacija organizirana z njegovim privoljenjem.

Zato je toliko bolj logično, zakaj prihajajo iz italijanskih šol vedno bolj fašistično usmerjeni ljudje, ki jih ni sram pred svojo domovino in vso njihovo «blestečo zgodovino», da danes, sedmo leto po porazu fašizma tako pogumno dvigajo glave in ponavljajo proslula fašistična gesla: Dol z Angleži!»

Lahko si mislimo, kaj bi se zgodilo s slovenskimi dijaki ali profesorji, ako bi napravili kakšen prestopek?

Zato v imenu goriške javnosti zahtevamo, da se odgovorni ljudje kaznujejo, da bo zadoščeno vznemirjenim staršem italijanskih dijakov.

Tržačani za žrtve plazov na Tolminskem

Včeraj okrog 9. ure sta odpeljala iz Trsta dva kamiona blaga za pomoč žrtvam plazov na Tolminskem. To blago je bilo nakupljeno z denarnimi prispevki, ki jih je zbralo naše ljudstvo ne glede na politično pripadnost in s tem dokazalo svojo tesno povezanost na matični narod v svobodni domovini. Ob uri, ko to poročamo, se naš posebni dopisnik, ki je odpotoval s kamionoma, še ni vrnil in bomo poročilo o predaji blaga objavili jutri

Kako bodo prebivalci Učeje popravili po snegu in potresu poškodovana poslopja?

Oblasti bodo nujno morale priskočiti na pomoč z denarjem in materialom in to čimprej

UČEJA, 26. — Nastop pomladi je velik dogodek za prebivalce naše vasi, ki so v zimskih mesecih popolnoma odrezani ob prebivalcev ostalih krajev; zima je v naši vasi žalostna že tudi zato, ker se zaradi visokih hribov ne prikaže niti sonce; čim pa nastopijo lepši dnevi ter se sneg otaja, postanejo tudi poti v vas prehodne in življenje teče zopet po starem. Zato pa izrabijo prebivalci naše vasi pomladne in poletne mesece, da opravijo dela, ki jih v zimskih mesecih ne bi mogli narediti. Ker so snežni plazovi v letošnji zimi, kmalu za tem pa še lahek potres povzročili na že tako dovolj slabih stanovanjskih poslopjih precej škode, bi želeli prebivalci Učeje v teku te pomladi in poletja popraviti svoje domove in nekatere, ki so bili težje poškodovani, na novo zgraditi.

Primanjkuje pa jim seveda gradbeni material, ki bi ga morali iz Tarčenta ali od drugod pripeljati. Prebivalci so po večini zelo revni ter ne bi zmogli stroškov, ki so povezani z nabavo potrebnega gradbenega materiala. Zato bi bila dolžnost občine, kot tudi odgovornih oblasti, da bi vaščanom priskočili na pomoč ter jim dali na razpolago prevozna sredstva za dovoz materiala, obenem pa da bi s podporo privatni iniciativi pospešili gradnjo novih stanovanjskih poslopij. Toda vse to bi bilo treba čim prej storiti, ker meseci hitro minevajo in gradbeni material bi moral priti v vas čimpreje. Če bi občina vseh stroškov ne mogla kriti, bi bilo dobro, da bi se obrnili s prošnjo na pokrajinsko upravo, ki bi lahko prispevala denar. To bi bila tudi njena dolžnost, saj si prebivalci Učeje niso mogli niti v boljših prilikah popraviti ali pa prezidati svojih hiš, ker so bili do sedaj v veljavi precejšnji davki, ki so jih morali prebivalci plačati tudi, če so hoteli svojo hišo samo prebeliti, ali spremeniti barvo zidu, ali pa samo razširiti okna. Da je bilo takšno obdavčenje nad vse krivično nam ni treba še posebej poudariti. Kot vse kaže, so bili zakoni v tem pogledu nekoliko spremenjeni, kar pomeni, da so tudi odgovorne oblasti sprevidele krivico, ki se je do sedaj godila prizadetemu prebivalstvu. Zato z vso odločnostjo zahtevamo, da odgovorne oblasti popravijo storjeno krivico ter pohite z nakazilom potrebnega denarja, s katerim bi si lahko vaščani nakupili gradbeni material ter pričeli s popravljalnimi in gradbenimi deli. Toda z deli morajo pohiteti in ni časa za dolga razpravljanja, kajti zima nastopi za našo vas že v jeseni.

KRATKE VESTI IZ BENEŠKIH VASI

Prapotno

V naši občini imamo mladega zdravnika, ki je doma iz Južne Italije. Kot vsi južnaki, je tudi ta zdravnik precej temperamenten ter vozi na svoji «lambretti» s takšno naglico, da je bilo res čuda, če se mu do sedaj še ni nič hujšega zgodilo. Toda sreča mu ni bila dolgo naklonjena. Pred dnevi je zopet drvel s svojo «lambretto», ko se je na nekem križišču nenadoma znašel pred «vespo», kateri pa se zaradi svoje hitrosti ni mogel več izogniti. Pri sunku je zdravnik padel s svojega motorja ter se k sreči le lažje poškodoval. Verjetno mu bo to služilo v bodoče kot dobra šola.

Ter

Pred začetkom druge vojne je imela naša šola svoj radijski aparat, ki pa je nenadoma brez sledu izginil. Prepričani smo, da bi bili lahko odgovorni šolski krogi v tem času to izgubo že nadomestili, saj je bila vojna škoda v glavnem že povrnjena ter so dobile radijske aparate celo tiste šole, ki jih prej niso imele. Naši otroci nimajo po večini možnosti, da bi lahko radio poslušali doma, zato jim je radio v šoli v mnogočem služil, saj jih je takorekoč vezal z ostalim svetom. Dobro bi bilo, da bi se šolske oblasti za to vprašanje pozanimale ter poskrbele za nov radijski aparat.

Pisma uredništvu

Skrbi vinogradnikov

OSLAVJE, 26. — Pred dnevi sem v vašem listu bral, da so pri obdavčenju vina precejšnje nerodnosti, ki povzročajo kmetom precej težav. Ker sem tudi jaz vinogradnik in ker davčni vijak tudi name pritiska z nezmanjšano silo kot na vse števerjanske in oslavske vinogradnike, menim, da bi morali Brici napraviti potrebne korake, da bi vse to preprečili.

Po mojem je najprej treba vstopiti v vinarsko zadrugo, ki je bila pri nas pred leti ustanovljena. Vanjo bi dajali svoje grozdje in nam bi se ne bilo treba mučiti s tolikimi stvarmi, ki se pojavljajo ravno s carino. Kot je znano, je po zakonu v zadrugah obdavčljivih samo 60 odstotkov vina, ker predvidevajo, da pride na 100 kg grozdja samo 60 litrov vina. Že s tem bi marsikaj prihranili. Poleg tega pa bi nam ne bilo treba skrbeti za vino, da bi se ne skvarilo. V zadrugi bi imeli strokovnjaka in najboljše priprave, s katerimi bi lahko zajamčili najbolj kvalitetno proizvodnjo in seveda tudi zaslužek.

Vinogradnik iz Oslavja.

Občinski upravni odbor se bo nocoj zopet sestal

GORICA, 26. — Na seji, ki jo je imel v torek zvečer, je občinski upravni, odbor razpravljal samo o ureditvi mestnih bolnišnic. Seji so prisostvovali tudi člani upravnega sveta mestne bolnice.

Odbor se bo zopet sestal nocoj ob 18. v beli dvorani županstva in proučil sledeče točke dnevnega reda: uvedbo družinskega davka za leto 1952; poročilo o delovanju občinske klavnice v letu 1951; preureditev in razširitev pevmskega in podgorskega pokopališča; popravljalna dela v razpravni dvorani kazenskega sodišča.

31. marca zapade rok za plačilo dohodninskega davka

GORICA, 26. — Pokrajinska zveza trgovcev opozarja vse trgovce na drobno, lastnike hotelov, barov, gostilničarje, ki plačujejo dohodninski davek v naročnini, da zapade dne 31. marca 1952 zadnji rok za plačilo prvega obroka.

Nadalje opozarja vse prizadete, ki so vložili prijavo o dohodkih zaradi naročnine za dohodninski davek, naj dvignejo dvojnik prijave na Registrskem uradu.

Družinska doklada tudi za sorodnike

GORICA, 26. — V Uradnem listu z dne 4. marca je bil objavljen zakon 19. februarja 1952, ki določa, da nimajo pravice do družinske doklade za starše tisti uslužbenci in nameščenci, katerih starši imajo skupno 12.000 lir dohodkov mesečno ali pa 7000 lir, če gre samo za enega od staršev.

Do družinske doklade pa imajo pravico, kot se to že izvaja pri industrijskih nameščencih, vsi sorodniki delodajalca, ki so pri njemu nameščeni in ki ne živijo z njim. Nameščenci - delavci, bodisi industrijski, bodisi trgovski, bodo prejemali družinsko doklado za otroke do 18. leta njihove starosti in ne več samo do 14. Kmečki delavci pa bodo za njihove otroke prejemali družinsko doklado samo do 14. leta starosti.

Vesti za trgovce

GORICA, 26. — Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča vsem svojim članom, da si na njenem sedežu v Ul. 11. avgusta lahko ogledajo sledeče okrožnice: globalne kompenzacije z Češkoslovaško; izvoz 1000 ton semena jare koruze; izmenjave z Japonsko - uvoz 100.000 dragocenih japonskih porcelanastih izdelkov, navodila za izvajanje trgovinskega sporazuma med Italijo in Iranom z dne 3. februarja 1952: seznam izvoznega blaga z Bavarskega.

Zahteve občinskih in pokrajinskih tajnikov

GORICA, 26. — Tudi goriški občinski in pokrajinski tajniki so se pridružili agitaciji njihove kategorije, ki je državnega značaja. V agitacijo so stopili, ker ni državna uprava upoštevala njihovega predloga pri izboljšanju njihovih ekonomskih pogojev. Poviški, na katere je vlada pristala, ne odgovarjajo dejanski potrebi in zahtevi občinskih in pokrajinskih tajnikov.

Trdo življenje naših Kraševcev

VRH, 26. — Življenje Kraševcev je zelo hudo. Večina se jih preživlja s poljedelstvom, nekaterim pa tudi to ni mogoče, zato so si poiskali delo v Gorici, drugi pa v Tržiču. Veliko ljudi se v ta kraja ne vozi z avtobusom, ker vožnja precej stane. Zato se poslužujejo predvsem koles.

Vrhovski delavci, ki delajo v tržiških ladjedelnicah, napravijo potemtakem na dan po trideset kilometrov v obe smeri; ostali Kraševci in Kraševke, ki pa delajo v Gorici ali podgorski predilnici pa tudi ne dosti manj. Seveda morajo to pot napraviti ob vsakem vremenu, najsi bo sonce ali pa dež z burjo.

Poleg tega pa delajo še ko se vrnejo domov. Nekateri imajo košček zemlje, drugi pa delajo pri sosedu, da si posebej še kaj prislužijo.

Nesreča na Korzu pred sodiščem

Avtomobilist, ki je povozil kolesarja, oproščen.

GORICA, 26. — Dne 9. septembra lanskega leta so nekaj pred polnočjo pripeljali v mestno bolnico 42-letnega Ventina Romola s Tržaške ceste 67, ki je na križišču med Korzom in Ul. 24. maja trčil v avtomobil in si pri nesreči prebil lobanjo.

Ventin, ki je prihajal s Korza Verdi proti Korzu Italija, je pri kavarni Garibaldi hotel zaviti v Ul. 24. maja. Za njim je privozil avtomobil Fiat 1100 TS 11449, ki ga je vozil 37-letni Santon Marij iz Trsta Ul. XX. septembra 67 in se zaletel v kolesarja, ki je ravnokar zavijal na levo.

V zapisniku, ki ga je izročila sodnim oblastem, je prometna policija, ki je prišla na kraj nesreče, podrobno opisala lego avtomobila, znake zaviranja ter lego kolesa in dodala opombo, da je nesrečo zakrivil kolesar. Sam Ventin je na razpravi, ki je bila danes na kazenski sodniji proti Santonu Mariju, izjavil, da se prav ničesar ne spominja, kako je prišlo do nesreče in pripomnil, da ve le toliko, da je preden je zavil v Ul. 20. maja, z roko napravil znamenje.

Santina je sodnik dr. Luridiana oprostil z utemeljitvijo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

SNG za Tržaško ozemlje

Danes, 27. marca 1952 ob 17. uri v LJUDSKEM GLEDALIŠČU v KOPRU premiera

JURČEK

Pravljica v štirih dejanjih s prologom
Spisal: Pavel Golia
Režiser: Modest Sancin
Scenograf: Jože Cesar

Osebe: Piščalka, popotni muzikant - Josip Fišer; Meh, popotni muzikant - Lojze Starc; Trobenta, popotni muzikant - Jožko Lukeš; Jurček - Tea Starčeva; Matevž, Jurčkov oče - Ljudevit Crnobori; Meta, Jurčkova mati - Zlata Rodoškova; Pes Cuvaj - Franc Pertot; Lipe - Silvij Kobal; Cene - Srečko Košir; Veter - Stane Raztresen, Stane Starešinič; Nevihta - Lelja Reharjeva; Snežak - Anton Požar; Vila - Angelca Sancinova; Krčmar - Ernest Zega; Urša, dekla - Valerija Silova; Peter, hlapec - Julij Guštin. — Nastopajo še: Kamela Pampanela. Kozliček, Gozdni možički, 2 deklici, 2 divja možička.

V petek, 28. marca 1952 ob 17. uri v LJUDSKEM GLEDALIŠČU v KOPRU Prva ponovitev

JURČEK

Pravljica v štirih dejanjih s prologom
Spisal: Pavel Golia

URNIK LJUDSKE KNJIŽNICE
Ul. Geppa 9/IV.

Ljudska knjižnica posluje:
vsak ponedeljek in petek od 16. do 18. ure;
vsak torek in četrtek od 16. do 19. ure.

NOVE KNJIGE

Seliškar: Pesmi in spevi platno lir 350. Vido Latković: **Peter Petrović Njegoš** polplat. lir 635. G. V. Plehanov: **Umetnost in literatura I. II. del** platno lir 1.740. Honoré de Balzac: **Sagrinova koža** platno lir 650. France Koblar: **Starejša slovenska drama** (Klasje 25) broš. lir 260. Josip Murn: **Izbrane pesmi** (Klasje 26) broš. lir 135.

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU IN GORICI!

Prevzamem vsa parketarska dela, skoblanje, čiščenje itd. za državni sektor in privatnike. — Priporočam se KOZEL FRIDERIK - MARIBOR, Medvedova 13.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
TRODNEVNI IZLET 12., 13. in 14. aprila v
Ljubljano
Celje
Maribor
Ajdovščino
Vipavo
Poreč
Vpisovanje do 29. marca pri Adria-Express Ul. F. Severo 5 b, telefon 29423.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem prijateljem in sorodnikom, znancem, g. župniku, pevskemu zboru, gospodarskemu društvu, ter vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so spremili k zadnjemu počitku našega dragega očeta

FILIPA PERTOTA

Žalujoča družina

Prosek, 27. marca 1952.

ZAHVALA

Družini Blažina in Furlan iz Gabrovca se najlepše zahvaljujejo vsem, ki so spremili k večnemu počitku našo ljubo mater

CECILIJO BLAŽINA

Žalujoči družini

Gabrovec, 27. marca 1952.

Za vzorno gospodarstvo primerne nagrade kmetovalcem

Naši kmetje so si nagrade res zaslužili, saj morajo dan za dnem premagovati težave, ki jih kmetje drugod v nižini sploh ne poznajo

Ko smo pričeli objavljati seznam vseh tistih kmetovalcev, ki bodo ali so že prejeli podporo za kritje stroškov, ki so jih imeli z raznimi popravljalnimi deli, smo obljubili, da bomo posamezne primere tudi podrobneje orisali zato, da bodo naši čitatelji vedeli, zakaj so bili nekateri kmetovalci te podpore deležni:

TAJPAN. Iz vasi Prosnid je prejel podporo v znesku 60.000 lir Niscoria Rudolf pok. Angela. Iz uradnih spiskov je razvidno, da mu je bila podpora dodeljena za to, da bi kril z njo stroške, ki jih je imel s popolno preureditvijo hleva, v katerem ima prostora deset glav živine. Zgradil je razen tega svinjak in pa korito za živino. Stroški, ki jih je imel s temi deli so bili precej visoki, saj je moral pesek in grušč pripeljati po skoraj neprehodni poti iz bližnje reke ter je moral pri tem napraviti več kot 30 km poti. To je uradno poročilo; poleg tega moramo še pristaviti, da so poti, po katerih si je moral omenjeni pripeljati material, skoro popolnoma neprehodne. Obenem pa moramo še poudariti, da ni pri tem priskočil na pomoč tehnični občinski urad, kar bi bila pravzaprav njegova dolžnost.

ST. LENART. V vasi Jezica je bil nagrajen s podporo 60.000 lir kmet Glinac Valentin, pok. Andreja, ki je popravil hlev tako, da služi lahko iz vseh ozirov za zgled ostalim kmetovalcem. Jezica je majhna vas, ki leži 467 metrov nad morsko višino ter leži že v bližini občine Srednje. To smo hoteli poudariti zato, da bi naši čitatelji ne mislili, da gre morda za kakšno vas, ki leži v dolini in kjer bi bila takšna popravljalna dela morda mnogo lažje izvedljiva.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Majhen mož na prste stopi...

Časopis «Il Mondo» je objavil pred dnevi sledečo vest: Inženir Dessy je objavil v posebni brošuri, katero je poslal tisku ter članom parlamenta, dva načrta v zvezi z gradnjo «italijanskega stolpa» (spomenik namenjen spominu velikih Italijanov) ter z gradnjo tako imenovanega «sacrario italicum ai caduti per la patria». Na stolpu, s katerega bi plapolala velika italijanska zastava, bi bila vklesana imena približno 5.300 znamenitih Italijanov. Višina tega stolpa naj bi presegala višino Aiffelovega stolpa ter celo palače sovjetov, ki jo sedaj gradijo. Sacrario italicum naj bi bil zgrajen prav tako v velikem stilu ter naj bi opominjal državljane, da bi si njih domovina zopet pridobila tisto mesto, ki ga je v preteklosti imela, pa ga je na žalost potem izgubila. Za izvedbo obeh načrtov je potrebna vsota 90 milijard lir.

Vest je že sama po sebi dovolj jasna ter bi bil vsak komentar odveč. Hoteli bi omeniti le to; da imajo Italijani kot narod mnogo dobrih, da jih pa imajo tudi nekaj slabih, med temi tudi to lastnost, da želijo biti vedno prvi ter da hočejo, da jih drugi smatrajo kot višek inteligence in modrosti. Ta njihova slabost je kriva, da se je v njih razvil nacionalistični duh do take mere ter da ne spoštujejo in ne cenijo drugih narodov, kot bi jih v resnici morali. Poleg tega je pa tudi vsota, ki bi bila potrebna za oba spomenika za današnje razmere, v katerih se nahaja Italija, oziroma njene finance, mnogo, mnogo previsoka.

Podietni zbor „Kras"

DOL (Vižintini), 26 - Moški pevski zbor «Kras» iz Dola spada med najbolj delavne pevske zbore na Goriškem. Poleg tega da imajo redno dvakrat tedensko pevske vaje prirejajo tudi od časa do časa nedeljske izlete proti Furlaniji, kjer obiskujejo slovenske ljudi. Pred tedni so bili v Ronkih, to nedeljo pa so se s kolesi odpravili v bližino Foljana v vas Palace, kjer prebiva nekaj Slovencev, ki so se tjakaj priselili iz Ovčarije. Izleta se je udeležilo nekaj Vrhovcev in Poljancev.

Ljudje so jih sprejeli z velikim veseljem. Razpoloženje je bilo prijetno, saj so bili naši ljudje zelo navdušeni, ko so lahko spet slišali slovensko petje.

V dar so pevci dobili precej sira, seveda pa tudi vina ni manjkalo.

Zakaj v Jamljah še ni elektrike?

Kako je s posojilom, za katerega je zaprosila občina? - Tudi brezposelnost tare Jameljce

JAMLJE, 26. — Medtem ko gre življenje v mestih z naglimi koraki dalje in veliki dogodki vsak dan znova vznemirjajo meščane, hodi v naših podeželskih vaseh življenje svojo vnaprej točno določeno pot. Tudi po več mesecev se ne zgodi nič pomembnega.

Pred leti so Jameljci upali, da se bo v njihovi vasi življenje korenito izpremenilo. Od nekod so prinesli ljudje vesti, da nameravajo italijanske oblasti napeljati elektriko v vas. Prebivalstvo se je novice zelo razveselilo in skoraj ni bilo hišnega lastnika, ki bi takoj ne poskrbel za hišno električno napeljavo. Vse je bilo pripravljeno za veliki praznik, toda odgovorni krogi so od glasnega govorjenja prešli na šepetanje, sedaj pa niti več ne šepetajo o elektriki. Kmetje so si napravili vso hišno električno napeljavo, električnega voda v vas pa niso napravili. Tako uporabljajo Jameljci še vedno petrolejke, čeprav je njihova vas samo nekaj sto metrov oddaljena od glavnega električnega voda.

Naravno je, da to vprašanje vaščane zelo zanima in čim nanese pogovor nanj, postanejo ljudje nenavadno živahni. Vsi nestrpno pričakujejo, kdaj bo obljuba izpolnjena. Najprej je bilo rečeno, da bo luč zasvetila že za božič, vendar so Jameljci praznovali praznike ob brleči petrolejki.

Kot je znano, je nekoč občina vložila prošnjo, da bi dobila pri Banca di Bologna potrebno posojilo, vendar doslej še ni bilo odgovora, zato je vsa stvar še v zraku in domačini sploh ne vedo, pri čem so.

Pravilno bi bilo, da bi občina na pristojnem mestu nekoliko povprašala, kaj je s posojilom, se pravi kaj sploh nameravajo višje oblasti ukreniti, da bi preskrbeli tej slovenski vasi elektriko.

Jameljce zelo tare tudi brezposelnost. V občinskem delovnem centru je zaposlenih okoli 70 ljudi, od katerih je tudi precej domačinov. Trenutno kopljejo okoli vodovoda pri jezeru luknje, v katere sadijo ženske borovce. Nekateri delajo tudi zid.

V zadnjem času si je tudi tukaj neki vaščan kupil pripravo za iskanje železa, kot jo imajo na Poljanah. Zanjo je plačal okoli 60.000 lir. Iskanje ostankov granat in drugih kovinastih predmetov iz prejšnje svetovne vojne so si s tem precej olajšali.

DA BI JU VRGEL IZ STANOVANJA se je izdajal za policijskega funkcionarja

Kupil je zemljišče, da bi prišel do stanovanja, pa je prišel do sodnika...

GORICA, 26. — Sedemintridesetletni uradnik La Rosa Rocco iz Ul. Galilei 4, ki je uslužben pri tehničnem uradu, je pred leti kupil na priporočilo nekega svojega znanca zemljišče na Krasu, na katerem naj bi bilo nahajališče karbida. Lastnik tega zemljišča mu je pri prodaji natvezel, da je zemljišče sicer zapuščeno, ker ni maral zanj plačevati prevelikih davkov, k temu pa je dodal, da ima že dobre ponudbe tovarne Solvay iz Tržiča za izkoriščanje karbidnih nahajališč. La Rosa je zemljišče kupil s pogojem, da mu lastnik zemljišča odstopi stanovanje. Toda v obljubljenem stanovanju sta živeli dve ženski, ki nista marali slišati nič o pogodbi, ki jo je bil La Rosa sklenil z lastnikom hiše. Zato je moral La Rosa dokaj energično ravnati z njima in da bi pri njiju zbudil spoštovanje, se je predstavil kot državni funkcionar. Ženski sta razumeli, da gre za policijskega funkcionarja in se ga res zbali. Ko sta pa zvedeli, da je le uradnik, sta pričeli o njem šepetati, da se je predstavil kot funkcionar kvesture. Zato je La Rosa prišel pred sodišče. Obtožnica mu je očitala, da se je izdajal za policijskega funkcionarja. Toda sodišče ga je danes oprostilo z utemeljitvijo, da ni zakrivil dejanja.

Nadalje so na današnji razpravi oprostili tudi 42-letno gospodinjo Picciulin Ano iz Ul. V. Veneto 67, ki je bila obtožena, da ni pravočasno predložila v pregled mere in uteži, ki jih je rabila v svoji trgovini.

Posledice poznega vnovčenja bančnega nakazila

GORICA. 26. — Lanskega poletja je trgovec Colombo Oberdan iz Milana poslal po trgovski poslih v goriško pokrajino svojega bratranca, kateremu je za potne stroške dal podpisano bančno nakazilo, ki ga je njegov bratranec naknadno izpolnil za 50 tisoč lir. Colombov bratranec se je v Gorici zamudil delj, kot je prvotno nameraval in bančno nakazilo vnovčil šele mesec po svojem prihodu. Do tistega časa pa je Colombo dvignil na banki Credito Italiano že ves denar, ki ga je imel v njej naloženega in ko je goriška banka terjala pri Credito Italiano v Milanu plačano nakazilo, ni imel Colombo na svojem tekočem računu nobenega kredita. Zato so Colomba prijavili sodnim oblastem

Na današnji razpravi na kazenski sodniji je Colombo podrobno razložil sodniku kako se je zgodilo in tudi sam Credito Italiano iz Milana je trgovca opravičil in z obširnim pismom prikazal njegovo poštenost in vestnost v izpolnjevanju trgovskih obveznosti. Colomba so oprostili z utemeljitvijo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

Natečaj za policijske komisarje

GORICA, 26. — Uradni list z dne 1. t. m. napoveduje natečaj za 65 službenih mest za pomočnike policijskega komisarja.

Prošnje, katerim je priložiti vse potrebne dokumente, je treba nasloviti na prefekturo nakasneje do 30. aprila t. l.

Vsa podrobnejša pojasnila v tej zvezi daje goriška prefektura (Ufficio gabinetto).

KINO

VERDI. 16.30: «Salomonovi rudniki», S. Granger, barvni film.
VITTORIA. 17: «Pismo iz Afrike», barvni film.
CENTRALE. 17: «Izbruh blaznosti», L. Ayres.
MODERNO. 16.30: «Molčeči Smith», A. Ladd.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Življenjski stroški so zopet porastli

Posebno so se dvignili stroški za kurjavo. Brezposelnost standardna, zaposlenost za spoznanje višja

Gibanje življenjskih stroškov je v Trstu tesno zvezano s spremembami, ki nastajajo po svetu in predvsem z gibanjem življenjskih stroškov v Italiji. Isto bi lahko zapisali za brezposelnost in za število zaposlenih oseb.

Cene izdelkov so v Trstu enake kot so v sosednji republiki, a italijanska delovna sila se kaj lahko plasira v Trstu, ker ne najde večjih zaprek kljub temu, da to škoduje domačemu prebivalstvu.

Gornje trditve nam dokazuje indeks življenjskih stroškov izračunan za tipično družino, ki sestoji iz moža, žene in treh otrok. Ta indeks je bil v zadnjih letih takle: (za osnovo je vzeto leto 1938, ki je enako 100) januar 1950 v Italiji 48,49, v Trstu 47,57; januar 1951 v Italiji 50,80, v Trstu 47,18 in oktober 1951 (zadnji mesec za katerega imamo podatke za Italijo) 53,86 in v Trstu 49,64. V januarju 1952 se je tržaški indeks dvignil na 49,64.

Kot vidimo in to nam številke jasno dokazujejo, se gibljejo tržaški življenjski stroški popolnoma analogno kot italijanski, samo vedno smo v Trstu nekoliko pod splošnim italijanskim povprečjem, kar je razumljivo, ker je Trst bolj industrializiran ter vlada v njem večji red ter je splošno življenjska raven višja.

Pod vplivom italijanskih inflacionističnih teženj se tudi tržaški indeks življenjskih stroškov počasi, a zato tembolj vztrajno, dviga. V zadnjem letu in to je od januarja 1951 pa do januarja 1952, se je dvignil za 4,40 odstotka. Značilo pa je, da se v zadnjih treh letih skoraj niso dvignili stroški za prehrano. Tipična družina bi porabila za prehrano januarja 1950 leta 30.207 lir, 1951 leta 28.436 lir in letos 29.678 lir. Zato so se pa toliko bolj dvignile ostale postavke. Izredno so se dvignili stroški za obleke. Indeks pravi, če so 1930, leta porabili 100 so 1950 (vedno januar) porabili 5.151, 1951. leta 5.922 in letos kar 6.640.

Visok dvig izkazujeta tudi dve postavki: za kurjavo so morale družine letos potrošiti dokaj več kot lani, da že ne govorimo o raznih stroških, ki so ravno tako zrasli.

O brezposelnosti pišemo že nekaj let s skoro enakim tonom in z bistveno neizpremenjenimi podatki. Kaj pomaga, če je nekega meseca par sto brezposelnih manj, ko jih je drugega par sto več? V Trstu smo dosegli tisto «normalno» stanje, v katerem se ne predvidevajo večje spremembe in kjer imajo brezposelni in mladi ljudje le malo upanja na izboljšanje.

Številke pravijo, da smo imeli januarja 1951 20.925 vpisanih brezposelnih, decembra 1951 jih je bilo 19.331 in januarja 1952 pa 17.895. Da ne bi nekdo pomislil na kak počasen padec poudarjamo, da je bilo recimo decembra 1949 že komaj 18.211. Skratka število se giblje malce gori, da lahko skoči zopet doli in to bolj vsled administrativnega vpisovanja ali izbrisanja kot vsled resnične zaposlitve delovne sile.

Zopet je zanimivo in zelo zgovorno število oseb, ki so zaposlene v javnih službah. Teh je 31.882, a brezposelnih komaj 352.

Vseh zaposlenih je bilo v januarju 90.241, to je nekaj več kot v decembru 1951, a nekaj manj kot v decembru 1950. V industriji je bilo 37.632 oseb, v trgovini 13.882, pri kreditnih ustanovah 2.298 in 4.394 je bilo mornarjev.

TRŽAŠKA BORZA

Funt šterling 1530, švicarski frank 156, dolar 675, marengo 6450, zlato 855.

HUDA NESREČA ŽELEZNIČARJA NA ROCOLSKI POSTAJI

Kolesje tovornega vlaka mu je odrezalo nogo v gležnju

Med sestavljanjem vlaka mu je zdrsnilo na spolzki stopnici in je padel pod vlak

Bilo je nekaj čez eno uro ponoči ko je bil 20-letni Clemente Fabbris iz Ul. Udine 42 zaposlen na rocolski železniški postaji pri sestavljanju konvoja tovornega vlaka in je zato stopil s svojo zastavico in lučjo na stopnico vagona. Prav v trenutku ko je vlak potegnil, pa je Fabbris, verjetno zaradi spolzke stopnice (nekoliko prej je začelo deževati), zdrsnil in padel na tla. V njegovo nesrečo pa je zašel z desno nogo na tir in prav v istem trenutku mu je kolo vagona v teku naravnost odrezalo nogo v višini gležnja.

Na njegov krik so ustavili lokomotivo in vsi so mu priskočili na pomoč, medtem ko je nekdo poklical rešilni avto, ki je ponesrečenca odpeljal v bolnišnico. Tu so ga takoj sprejeli na I. kirurškem oddelku, kjer bo ostal najmanj 40 dni. Poleg že omenjene poškodbe ima mož dobesedno odtrgano meso z iste noge do kolena in zlomljeno koleno. Pri padcu se je Fabbris ranil tudi nad levim očesom.

IZPRED PRIZIVNEGA POROTNEGA SODIŠČA

Znižana kazen morilcu gostilničarja Vittora

Nezadovoljen nad obsodbo, izrečeno pred porotnim sodiščem v novembru lanskega leta, se je Francesco Achille, stanujoč v Domus Civica št. 3, ki je bil obtožen umora gostilničarja Michela Vittora, katerega je z udarcem potolkel na tla in kateri je po prevozu v bolnišnico izdihnil, po svojih zagovornikih pritožil in tako se je moral ponovno zagovarjati pred prizivnim porotnim sodiščem.

Pri prvi razpravi je sodišče spoznalo Achilla za krivega obtoženega dejanja in ga obsodilo na 6 let in 8 mesecev zapora, medtem ko so sedaj sodniki sprejeli tezo odvetnikov in fanta obsodili zaradi nenamernega umora ter mu tako znižali kazen na 1 leto zapora.

Predsednik: Wittica; sodnik: Gnezda; tožilec: Colotti; zapisnikar: Maggi; obramba: odv. Puecher in Morgera.

Kos premoga je dobil na nogo

48-letni Luigi Fiorella iz Ul. Lorenzetti 3 je včeraj proti večeru prišel v bolnišnico z rešilnim avtom, zapustil pa jo je peš, ker ni hotel, kljub zdravnikovemu priporočilu, zaradi 3 cm dolge rane na glavi in omotice, ostati v bolnišnici. Mož, ki je po poklicu težak, je izjavil, da mu je proti večeru med delom pri raztovarjanju premoga z nekega parnika v novem delu pristanišča priletel na glavo velik kos premoga.

„Buick" v morje zaradi spolzke ceste

Okoli 5. ure zjutraj je neki ameriški narednik za volanom svojega «Buicka» vozil po cesti, ki pelje iz Milj v Trst. Na mostu pri Stramarju pa vojak, predvsem zaradi spolzke ceste, ni mogel zadržati avta, ki je začel drseti. Spotoma je izrul nekaj obcestnih kamnov in končno zletel v morje, ki je k sreči na tistem mestu izredno plitko. Avto, ki je utrpel resno škodo, se je ustavil šele pet metrov od mosta. Vojak se je pri nezgodi le malenkostno ranil. Vozilo so kasneje dvignili iz morja in odpeljali v garažo.

Delavci nočejo Vidalijevega fašizma!

Tovarniški odbor Tovarne strojev pri Sv. Andreju je na dan fašistične stavke, 22. marca t. l., ko je kominformovsko vodstvo Enotnih sindikatov proglasilo svojo solidarnost s fašisti in ukazalo delavstvu, naj stavka pol ure v znak te solidarnosti, izdal sledeče na stroj razmnoženo sporočilo:

»V zvezi z domnevnim sporočilom Enotnih sindikatov, ki ga je objavil včeraj zvečer tržaški radio in v katerem je bilo rečeno, da so tudi Enotni sindikati odredili polurno stavko, pojasnjujemo, da to poročilo ne le ni bilo objavljeno s strani Enotnih sindikatov, temveč tudi vsebina tega sporočila ne odgovarja resnici, kajti včeraj zvečer je bila glavna skupščina aktivistov v Ulici Zonta, kjer se je temeljito razpravljalo o tem vprašanju in je bilo po dolgi razpravi sklenjeno, naj se prepusti delavstvu možnost, da odloči glede morebitnega protesta.

Tovarniški odbor Enotnih sindikatov in predstavniki posameznih delavnic, ki so prikazali resnično razpoloženje delavcev, so sklenili po dolgem razpravljanju, da za danes ne bodo odredili nikakršne prekinitve dela.

Ker se zavedamo, da je treba obsoditi zadržanje ZVU, smo sklenili poslati protestno resolucijo, ki opozarja na kolonialni položaj v coni A STO.

Tovarniški odbor ES«.

Pričujoče sporočilo Vidalijevega tovarniškega odbora Enotnih sindikatov v Tovarni strojev Sv. Andreja pač najbolje dokazuje, kako so Vidalijevi pristaši reagirali na Vidalijevo solidarnost s fašisti. Poudarjamo, da je odbor sestavljen po večini iz članov kominformovske partije, kar je nekrati dokaz, kako kominformovsko vodstvo izgublja svoje pristaše, ker se je to vodstvo odkrito postavilo v obrambo interesov italijanskega imperializma. Vidali sam pa je postal sedaj popolnoma odkrit agent italijanskega imperializma v Trstu. To je potrdilo predsinočnjim tudi glasovanje njegovih občinskih svetovalcev v tržaškem občinskem svetu, ki so vsi glasovali za fašistično resolucijo Bartolijevega občinskega odbora v obrambo fašističnih provokatorjev.

Primer Vidalijevih zapeljanih pristašev v tovarni pri Sv. Andreju pa ni osamljen. Kot smo že poročali, so podobno stališče zavzeli delavci v vseh večjih in manjših tovarnah v Trstu.

Vsebina gornjega poročila pa tudi najbolje dokazuje, kakšne metode uporablja kominformovsko vodstvo Enotnih sindikatov: tisto kar je sklenila po dolgi diskusiji skupščina članov ES, se enostavno ne upošteva. Namesto tega kominformovski agenti rimskega imperializma proti volji članstva sindikata samega proglašajo solidarnost vsega sindikata s fašisti.

Prav bi bilo, da bi delavci pri Sv. Andreju poslali gornje poročilo tudi glasilu fašista Ulisseja v Milanu »L'Unità«, ki je v soboto objavilo fašistični proglas vodstva ES.

Skromno vprašanje

Najbrž je v ponedeljek v »Giornale di Trieste del lunedì« napisal uvodni članek fašist Alessi, ki je napisal uvodnik v istem časopisu nekaj dni prej in v katerem je trdil, da v Italiji sploh ne obstaja vprašanje slovenske manjšine. Ponedeljski fašistični uvodničar namreč trdi, da je zgodovinsko dokazano, kako pravzaprav Jugoslovani niso skoro nič doprinesli k zavezniški zmagi v drugi svetovni vojni, češ da je z Nemci in Italijani sodelovalo toliko četnikov, ustašev, domobrancev, MVAC itd.

Ebbene!

Če je vsemu temu tako, naj bi nam fašistični uvodničar odgovoril na sledeče skromno vprašanje: Kdo pa so bili tisti jugoslovanski vojaki, ki so njega in njegovo fašistično in kraljevsko vojsko izgnali iz Jugoslavije, da je tako temeljito bežala, da se je ustavila komaj tam nekje pri Milanu? Kdo so bili tisti junaki, ki so ob srečanju s partizanskimi borci jecljali: Buono partigiano! ...

Če zaradi sramote italijansko vojno ministrstvo v svojem zgodovinskem odseku ne razpolaga s podatki o tem, koliko italijanskih vojakov so jugoslovanski partizani razorožili, naj bo fašistični uvodničar prepričan, da s takimi podatki razpolaga posebna ustanova na drugi strani Jadrana, in da so ti podatki znani tudi vsej mednarodni javnosti. Lahko bi navedli podrobne številke o tem, toda prav zares, da ne bi imelo smisla, ker iz prakse vemo, da fašistični pisuni niso še nikoli upoštevali resnice. Vemo tudi, da na gornje vprašanje ne bodo odgovorili. Pa ne ker bi jih bilo sram, ker občutka sramote niti več nimajo, temveč zato, ker bi morali omeniti naš dnevnik. To pa jim je v njihovi megalomaniji in protislovenskem sovraštvu izpod časti.

HOTEL «LUX» V MOSKVI
PRIČA TRAGEDIJE MNOGIH KOMUNISTOV

V Ul. Gorkega nedaleč od Tverske ploščadi stoji impozanten hotel «Lux». Dolgo let je bil njegov lastnik Izvršni odbor tretje komunistične internacionale. Kominterna je v njem nastanila predstavnike komunističnih partij, ki so iz vseh dežel prihajali na kongrese, konference in posvetovanja v Moskvo.

V prvih letih po revoluciji so prebivali v hotelu «Lux» stari revolucionarji, uporniki proti vsem krivicam, ljudje, ki so hoteli na revolucionarnem plamenu Moskve prižgati svoje bakle, da poneso ogenj po vsem svetu. Prihajali so ti ljudje tedaj v hotel «Lux», sestajali so se tam s svojimi ruskimi tovariši in skupno iskali poti do končne uresničitve velikih idej enakopravnosti in svobode. Vsakdo izmed njih je tedaj vedel, da bodo njegove pripombe upoštevali kot glas enakopravnih. Zato je tudi vsak govoril odkrito vse, kar je mislil. To so bili še dnevi, ko mišljenje ruskih tovarišev ni predstavljalo zakonov, ko je bila odločitev zaključek večine vseh prisotnih delegatov.

Bilo je to takrat, ko je gost hotela «Lux», indijski komunist Roj na drugem kongresu komunistične internacionale 1920. dal dopolnilne teze na Leninovo resolucijo o kolonialnem vprašanju. Kongres je tedaj njegove teze sprejel. Angleški komunist Galaher se tedaj še ni pomišljal, da bi opozoril internacionalo, da je po njegovem mišljenju na poti v oportunizem. Nizozemec Weinkoop je odkrito izrekel bojazen pred «prevelikim dogmatizmom» KI, Anglež Mac Lein je zahteval, da prepusti kongres reševanje notranjih vprašanj delavskega gibanja v njegovi deželi sami Komunistični partiji Anglije.

Bili so to dnevi, ko se je še spoštovalo mišljenje, dostojanstvo in čast revolucionarjev. Bili so dnevi velikega bratstva vseh pripadnikov revolucije. Srečni dnevi v hotelu «Lux».

* * *

1927. leta je v «Lux» stanoval Ignazio Silone. Tedaj je bil še mlad, toda cenjen voditelj ilegalne organizacije KP v Italiji, navdušen idealist. Silone je prišel v Moskvo, da bi na zasedanju Izvršnega odbora Kominterne razpravljal o navodilih za borbo «proti neposredni nevarnosti imperialistične vojne». Toda stvarni cilj zasedanja je bila odstranitev nekaterih Stalinu nenaklonjenih voditeljev, ki so bili še vedno člani izvršnega odbora. V ta namen so zahtevali od delegatov, da glasujejo za načrt ostre resolucije, naperjene proti nekemu memorandumu Trockega centralnemu komiteju VKP(b). Na splošno presenečenje se je Silone vzdržal glasovanja. Izjavil je, da ne more obsoditi dokumenta, ki ga ni niti čital.

Ta večer je bolgarski komunist Kolarov po Stalinovem nalogu v hotelu «Lux» poskušal «obdelovati» italijansko delegacijo ... «Vi mogoče mislite, da sem jaz čital tisti dokument. Ne, nisem ga čital niti me ne zanima ... Toda kar koli bi manjšina rekla ali napravila, kakršen koli dokument bi objavila proti večini ... jaz sem za večino. Dokumenti me ne zanimajo!»

Te besede poznejšega predsednika Kominterne so žalostna priča pojmovanja komunistične morale v Moskvi v teh letih. Od komunistov niso več zahtevali borbene samostojnosti v mišljenju, njegova naloga je bila — slepa pokorščina. Če je človek, kot Silone, uporno želel samostojno misliti, je takrat vendarle še prišel živ iz hotela «Lux» in odpotoval brez večjih motenj iz SZ.

* * *

1936. leta je v hotelu «Lux» stanoval nemški komunist Heinz Neumann z ženo. Že precej časa je bil v «nemilosti» zaradi nekaterih starih «odklonilnih stališč» v politbiroju nemške komunistične partije. Za kesanje je moral napisati zgodovinski pregled o delavskem pokretu v weimarski republiki, v katerem je moral vse odklone pripisati sebi in svojim tovarišem, da bi tako zakril mnogo večje odklone izvršnega odbora Kominterne. Heinz Neumann je odbil, ni hotel napisati lažnih samoobtožb, ki niso bile v skladu z njegovim mišljenjem. Tako Neumannovo obnašanje ni v tedanji Moskvi moglo ostati nekaznovano. 1927. leta je Silone še lahko odbil papagajsko ponavljanje tujih gesel, toda ko se je deset let pozneje Heinz Neumann upri temu, so ga aretirali in pri mučenju ubili. Navadno prepričevanje o potrebi, da je komunist slepo pokoren, ni bila več glavna metoda vodstva. V Neumannovem času so pokornost pri ljudeh uspešneje dosezali z metodo ustrahovanja — tako imenovano «likvidacijo».

Neumannova usoda ni bila osamljena. Bila je to doba velikih «čistk» v SZ in vsako noč je na tisoče ljudi izginilo pod polarno svetlobo v koncentracijskih taboriščih ali v temi mračnih kleti številnih policijskih zgradb. Neusmiljeno so tedaj ubijali in aretirali tako kmete, meščane, partijce kot visoke voditelje, v posebni negotovosti pa so bili tujci.

Bili so to žalostni dnevi v hotelu «Lux». Žena Heinza Neumanna, ena izmed redkih preživelih, jih je opisala v svojih spominih. Ljudi je obšel panični strah. Stik z bivšimi tovariši je bil lahko nevaren, ker so bili oni že morda uvrščeni v listo osumljenih. Bilo je zato najbolje izogniti se zvezam s komer koli. Ljudje so se zapirali sami vase in molče, pokorno in brez moči čakali, da jih odnese val histeričnih aretacij.

Značaj revolucionarjev v «Luxu» so doživljali težko preizkušnjo: najboljšim ljudem cele revolucionarne generacije so lomili hrbtenico. Mnogim je bila hrbtenica premočna — take so brez pomislekov pobili, ostali pa so se morali ponižati do plazilcev in brezznačajnih poslušnih lutk.

Tragični del zgodbe v hotelu «Lux» je s tem pravzaprav končan. To, kar se dalje dogaja, mislim, da je treba imenovati — sramoto.

* * *

V svoji knjigi «Izgubil sem vero v Moskvo», opisuje Enrico Castro, bivši član politbiroja KP Španije «Lux» v 1944. letu. V njem so se tedaj šopirili bodoči ministri in ministrski predsedniki satelitskih držav, ki so tu mirno v globokem ozadju čakali, da jih bajoneti Rdeče armade namestijo v udobne fotelje. Toda ti gospodje «revolucionarji» in «komunisti» niso več, kot njihovi nekdanji predniki v «Luxu», razmišljali o najboljših poteh za uspeh revolucije v njihovih deželah. Za te ljudi je bilo vsako razpravljanje odveč, verjetno tudi nevarno; za smernice dela pa se ni bilo treba brigati. «Nezmotljive» direktive bodo pravočasno prišle iz Kremlja in je zato edina skrb ljudi v «Luxu» bila, pokorno se plaziti in spretno dvoriti tistim, ki bodo direktive dajali in ki bodo po tem tudi delili ministrske stolčke, ki jih tako vabljivo čakajo tam nekje za oddaljeno fronto v Bukarešti, Pragi, Budimpešti, Varšavi in Sofiji.

Ti ljudje mogoče še danes prihajajo v «Lux», hvalijo se tam s svojo suženjsko ponižnostjo, hinavsko se prilagajajo ruskim «naredbodajalcem» in v svojih malenkostnih dušah stalno trepetajo pred neizogibno usodo, ki je že davno zadela vse najboljše med njihovimi nekdanjimi tovariši. Ti ministrski bedniki obtožujejo drug drugega pred svojim gospodarjem, drug drugega potiskajo v smrt, samo da bi ohranili svoje lastne suženjske glave. Tako onečaščajo spomin nekdanjih «Luxovih» prebivalcev. In ko je kot nekdaj sprejemal «Lux» komuniste po značaju sprejema danes komuniste, ki so to samo po imenu. Sprejema jih pod svojo streho in tako postaja tiha priča velike sodobne tragedije, — tragičnega in sramotnega 30-letnega pretvarjanja ponosnih revolucionarjev v bedne klečeplazce.

SLAVKO GOLDSTEIN

Dolina Bavšice na Bovškem

Pogled v zasneženo dolino. V ospredju razvaline stare cerkvice. (Foto F. Kavs)

Velik porast prometa s premogom v Trstu

Lani je premog dosegel 18 odst. vsega tranzitnega prometa Večina premoga izvira iz ZDA in je namenjena v Avstrijo

V povojnih letih se Trst vedno bolj razvija v veliko pristanišče za raztovarjanje premoga. V celotnem prometu je dosegel premog 1938. leta komaj 6 odst., lani pa je znesel celih 18 odst. Vendar skače odstotek premoga v celotnem prometu iz leta v leto brez neke posebne notranje zakonitosti. Tako je znašal delež premoga v celotnem prometu tržaškega pristanišča 1947. leta 23 odst., 1948. leta 9 odst. 1949. leta, 6 odst., 1950. leta 4 odst. in kot smo že rekli, lani celih 18 odst.

Ta na videz kaotičen porast in padec prevoza premoga nam ne moreta vse objasniti gole odstotne primerjave, temveč predvsem proučitev izvorov in tržišč, proti katerim je bil ta premog namenjen.

Najvažnejša je v tej primerjavi Avstrija. 1938. leta so iz tržaške železniške postaje odpeljali proti Avstriji 27.708 stotov premoga, 1947. so pripeljali 1.298.209 stotov, 1948. leta 1.114.596, za 1949. leto nimamo podatkov, 1950. leta 83.030 in 1951. leta 3.986.062.

Del dobavljenega premoga pa so tudi odpeljali po železnici v Italijo. Tako so ga lani 617.676 stotov, medtem ko so ga 1938. leta 56.085 stotov.

Že te številke nam povedo, da je odvisen porast tranzitnega prometa premoga predvsem od avstrijskih potreb in od možnosti avstrijskega uvoza ter od poti, ki jih izbira premog, namenjen za Avstrijo. Visoka številka dosežena 1947. leta je razumljiva, saj so takrat prevažali precejšnje količine premoga na račun raznih pomoči in za potrebe okupacijskih armad. Ta premog ni bil dobavljen v okviru normalnega trgovskega poslovanja ter predstavlja tipično negospodarsko zamenjavo blaga.

V naslednjih letih se je količina prepeljanega premoga počasi manjšala. Točneje, že 1948. leta je padla na precej realno številko ter se je vedno bolj bližala normalnemu prometu vsega blaga skozi naše pristanišče. Lanskoletni skok nima popolnoma gospodarskih osnov, temveč je v zvezi predvsem s svetovno premogovno krizo. Tudi Avstrija je bila prisiljena dobavljati potrebne količine premoga na račun pomoči ERP, ki je prihajala iz Amerike in kjer niso gledali na prevozne stroške.

S tem pa prihajamo na drugo poglavje tržaškega prometa s premogom in to je na prihode po morju.

Lani so bile največji dobavitelj ZDA, saj so izkrcale njihove ladje 5.414.046 stotov premoga. Zanimivo je, da imajo podobno visoko številko tudi 1947. leta, ko so pripeljali iz Združenih držav 4.794.634 stotov. Pred vojno niso prepeljali iz Združenih držav niti tone premoga, 1948. leta pa 1.727.488, 1949. leta 288.745 in 1950. leta 84.750. V prvih povojnih letih, ko je bil celoten promet še nizek so zavzemale Združene države monopolen položaj, saj so vse ostale države bile ali razrušene ali pa so komaj zadovoljevale lastne potrebe, tako da skoro niso sodelovale pri prometu s premogom. V nadaljnjih letih pa se je položaj precej spremenil. Pri prometu so udeležene še Belgija, ki je lani dostavila 477.471 stotov, Velika Britanija 54.921, Jugoslavija 7.735, Nemčija 121.793 in južne države 349.888.

Kljub vsemu pa je velika večina pripeljanega blaga še vedno ameriškega izvora. To velja za lansko leto in je rezultat svetovne surovinske krize. Predlanskim pa je bil položaj drugačen: južne države 866.229, Belgija 456.923, Velika Britanija 66.801, Jugoslavija 29.500, medtem ko so pripeljali iz ZDA komaj 84.750 ton premoga.

HELIKOPTER - letalo bodočnosti?

Do sedaj tej vrsti letala niso posvečali velike pozornosti, toda verjetno ni daleč čas, ko bodo helikopter uporabljali v vedno večji meri

Napredek helikopterja je bil v primeri z drugimi letali nad vse počasen. Tako gledajo ljudje zdaj, ko je že na vidiku dan, ko bodo vpeljali reden promet s temi letali med posameznimi mesti, na helikopter kot na nekaj povsem novega; pri tem pozabljajo, da je helikopter tako star kot polet sam, da je že leta 1907 Louis Breguet letel s helikopterjem. Dve leti kasneje je začel svoje poskuse s to vrsto letala Igor Sikorsky, po katerem se tudi imenuje danes najbolj razširjena vrsta helikopterjev.

Dvakrat so vojne potrebe dale pobudo za razvoj letal z nepremičnimi krili, medtem ko so še pred kratkim mislili, da helikopter ni važen za vojaške namene; to je verjetno razlog za tako počasen razvoj. Sele zdaj se začenja mnenje spreminjati; menda se zdi, da se nobena velika civilna letalska družba ne zanima za trgovsko uporabo helikopterja — z izjemo britansko-evropske letalske družbe.

Že več let se pojavljajo od časa do časa razni iznajdljivi načrti, na podlagi katerih se bodo dvigali brneči helikopterji z mestnih streh in nadomeščali avtomobilske izvoščke ter prevažali potnike tik nad ulicami, po katerih valovi promet. Ni dvoma, da bomo lahko nekega dne leteli na primer neposredno iz središča Trsta v središče Rima, Pariza, Beograda ter bo tako odpadla potreba prevoza z avtomobilom z letališč, ki danes v veliki meri zmanjšuje udobnost potovanja z letalom na krajše razdalje.

Te sanje postajajo počasi resnica; vendar bo treba še nekaj let, preden bodo lahko uvedli reden promet s helikopterji med posameznimi mestnimi centri. Že omenjena Britansko-evropska letalska družba napreduje v tem pogledu zelo počasi, odločena uvesti letalske zveze med mestnimi središči šele, ko bodo na razpolago dvomotorni helikopterji; s tem dokazuje veliko modrost, saj bi kaka nesreča, kot na primer padec helikopterja na sredo obljudene ulice bolj kot katera koli druga stvar zavrnila razvoj in napredek te letalske vrste.

Navedena družba se že več let pripravlja na dan, ko bo omrežje letalskih prog s helikopterji povezalo glavna mesta Anglije. Poskusna letala te vrste, s katerimi razpolaga družba, so že dosegla lepe uspehe, najprej s poštno službo v vzhodni Angliji in potem s potniško zvezo Cardiff—Liverpool, prvo te vrste na svetu, in zdaj s poleti med Londonom in Birminghamom. Z vsem tem zbira družba izkustva: prevoz z malimi helikopterji vrste Sikorsky S. 51 bi sicer stal toliko, da bi visoke potniške tarife preplašile potnike, vendar omogočajo koristno učno dobo. V Birminghamu so zgradili postajo za helikopterje v predmestju, medtem, ko uporabljajo v Londonu zaenkrat še navadna letališča; dokler je še vedno treba uporabljati avtomobil za pot v mesto, je potnikom bolj prikladno navadno letalo. Kadar pa bo mogoče leteti od enega mestnega središča do drugega, bomo lahko prišli iz londonskega Stranda do Corporation Streeta v Birminghamu v krajšem času kot je potreben za vožnjo s pulmanom iz mesta na letališče.

Ta dan ni več daleč: ko to pišemo, je prvi dvomotorni helikopter tako rekoč že skoraj pripravljen za polet in Britansko-evropska letalska družba izjavlja, da bo lahko vzpostavila v dveh letih že reden promet s tem letalom na progi London—Birmingham. Ta izjava je morda malo preoptimistična. Preden bo novi helikopter, Bristol 173, dobil oblastno dovoljenje za prevoz potnikov, bo treba mnogo poskusnih letov. Dve leti sta kratek čas za uvedbo popolnoma nove vrste letala na civilni progi.

Helikopter Bristol, ki bo letel s hitrostjo okoli 160 km na uro (največja hitrost, ki jo lahko doseže, je 215 km) in bo imel prostora za 12 do 14 potnikov, je opremljen z dvema motorjema Leonsides po 550 konjskih sil; seveda bo letalo lahko letelo tudi z enim samim motorjem. Tako prihajamo končno od poskusov z letali s tremi sedeži do pravega letala za prevoz potnikov.

Preostaja pa še vprašanje, če se bo letalo »173« obneslo tudi v gospodarskem pogledu. Na to vprašanje je ministrstvo za civilno letalstvo odgovorilo negativno. V poročilu odbora, ki je proučil zadevo, čitamo: «Helikopter z 12 sedeži ne bo rentabilen, trgovska uporaba bo omejena; predstavlja pa važno fazo prehoda k primernejšemu letalu». Odbor napoveduje, da bomo leta 1958 imeli 20 sedežen helikopter, ki bo popolnoma rentabilen, zdi se torej, da bo moralo poteči še nekaj let, preden bomo lahko imeli potniški promet te vrste, ne da bi bile potrebne podpore.

Odbor je posvetil vprašanju mnogo truda in končno ob sodelovanju z Britansko-evropsko družbo predložil načrt za zgraditev helikopterja, ki bi imel 20 sedežev za polete na daljavo do 450 km, za krajše polete pa 28 sedežev. Letala bi bila opremljena s 4 motorji Leonsides, povprečna hitrost naj bi bila 210 km na uro. Po tem načrtu naj bi potniški promet s helikopterji zajel razmeroma kratke razdalje, od 75 do 450 km, to pa s pogostimi poleti od mesta do mesta. Prednosti takega medmestnega prometa leže na dlani, če pomislimo, da bi na primer pot od Glasgowa do Manchestra s helikopterjem trajala manj kot dve uri, medtem ko traja z železnico zdaj 6 ur.

To so civilni izgledi za razvoj helikopterja. In vojaški? Na tem področju lahko helikopter uporabljajo na najrazličnejše načine: za rekognosciranje, za reševalne podvige, za boj proti podmornicam, za prevoz ranjencev, za prevoz čet. Na Malajskem polotoku je mala eskadra helikopterjev RAF opravila mnogo koristnega dela s prevozom ranjencev in bolnikov v džungli, kjer so helikopterji lahko pristajali na malih jasah, kjer bi navadna letala nikakor ne mogla.

V eventualni bodoči vojni bodo lahko trgovske ladje imele na krovu helikopterje, ki bodo pomagali v boju proti podmornicam, zaradi česar bo odpadla potreba lahkih letalonosilk v spremljevalnem brodovju. V Rokavskem prelivu izvršeni poskusi so dokazali, da lahko helikopterji odletijo in pristanejo tudi na krovu manjše ladje, čeprav je vreme vetrovno in morje razburkano.

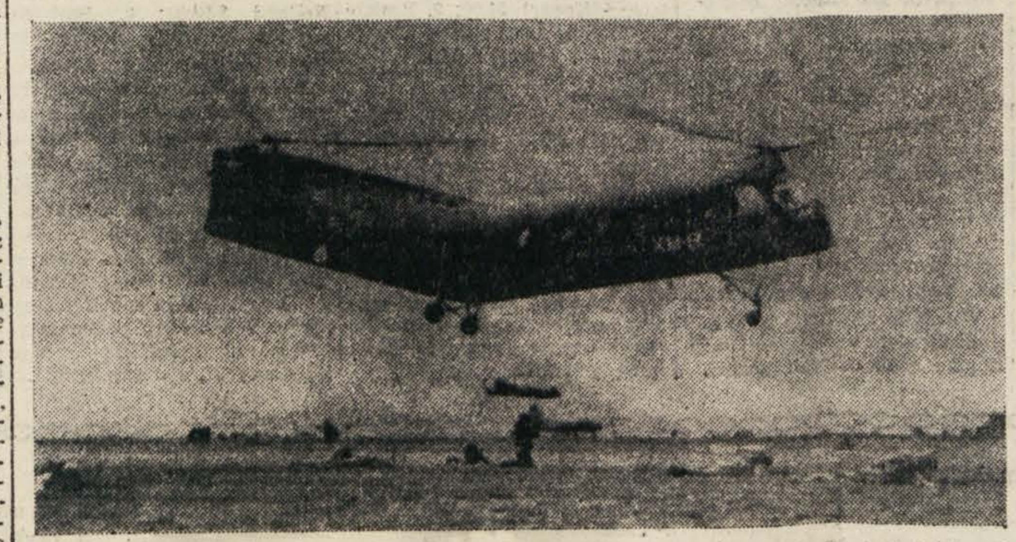

ZANIMIVOSTI IZ PRIRODE, TEHNIKE, ZNANOSTI

V Italiji bo kmalu vozil nov električni vlak

V kratkem bo začel voziti po Italiji najmodernejši električni vlak E. T. R. (elettro treno Rapido). Vozil bo 160 km na uro. Prejšnji najhitrejši italijanski E. R. T. 200 je začel voziti leta 1935 in dosegel je hitrost 140 kilometrov na uro. V tej seriji električnih vlakov pa je bil mnogo hitrejši vlak, ki je vozil 203 km na uro.

E. T. R. 300 je 165 m dolg in 2.80 širok luksusni vlak s 160 sedeži. Spredaj in zadaj ima steklene stene, da imajo potniki iz njega lep razgled na vse strani. Opremljen je z 12 motorji in ima 7 vagonov, od teh 4 za potnike. Razen tega ima prtljažni in vagon za osebje ter jedilni vagon.

Vsak kupe je majhen salon, dvakrat večji od kupeja prvega razreda v navadnem brzovlaku. V njem je 6 tapeciranih sedežev ob stenah in 4 premični stoli v sredini. Posebna toplotna naprava skrbi za primerno temperiran zrak. Dvojna okna se hermetično zapirajo, toda v vagonu je zrak zmeraj enako topel in vlažen. Zvočniki sproti obveščajo potnike o bližnjih postajah in o važnih dogodkih po svetu. Potniki imajo na razpolago celo telefonsko kabino.

Jedilni vagon je iz niklja. Seveda so v njem tudi ekspresni kuhalniki za črno kavo in hladilniki. Na koncu prtljažnega vagona pa so potnikom na razpolago listi, revije, knjige in razni spominki.

Sovjetski avtomobili

Malo čudno je, da se kremeljski mogotci vozijo v ameriških avtomobilih, sovjetski tisk in radio pa neprestano pišeta o napredku sovjetske avtomobilske industrije. Človek se nehote vpraša, zakaj se kremeljska gospoda ne vozi v domačih avtomobilih znamke «Pobjeda» in «Moskvič». Na to vprašanje odgovarja v januarski številki sovjetska revija «Avtomobil». O avtomobilih sovjetskega izdelka se ne izraža nič kaj pohvalno. O avtomobilu znamke «Pobjeda» piše:

«Ko se nekaj časa voziš s tem avtomobilom se barva zunaj in znotraj oguli. Tudi naprave za električni tok ne delujejo posebno dobro. Polovica okvar nastane prav zaradi teh slabih naprav. Razen tega pa delujejo mnogi instrumenti le nekaj časa. Še slabši so avtomobili znamke ‚Moskvič', ročna zavora deluje redko, okenca se kar sama odpro, brž ko avtomobil odpelje, v njem sedeči ljudje niso varni pred dežjem in prahom. Naprava za brisanje dežnih kapljic in snega raz steklo pred šoferjem sploh ne deluje ali pa deluje samo kdaj pa kdaj. Nekateri deli v avtomobilu kmalu razpadejo.» — Tako piše sovjetska strokovna revija o doma izdelanih avtomobilih. Najbrž pa je še ta resnica olepšana.

POTUJOČI BAR

V Zapadnem Berlinu si je neki Heinz Flath izmislil potujoči bar. V vrečicah iz nylona nudi svojim odjemalcem osvežujočo pijačo, kavo in podobno. Vse vozi s seboj v prikolici svojega motorja. Napravil si je lepe denarce, posebno na nogometnih igriščih, sicer ima tudi po berlinskih ulicah vedno dovolj gostov.

Zadnji povodni konji

Iz Vzhodne Afrike poročajo, da preti zadnjim povodnim konjem nevarnost, da bodo poginili. Na področju jezera Rukug je bilo zadnja leta strogo prepovedano pobijati povodne konje. Jezero je bilo prej široko 30 km, zaradi hude suše pa se je skrčilo tako, da povodni konji nimajo več dovolj prostora v njem. Poginilo jih je že več tucatov, ker jim primanjkuje krme. Lakota in silna vročina grozita z enako usodo tudi ostalim. Domačini pa so brž izkoristili to priložnost, da so začeli zbirati okle povodnih konj in jih drago prodajati. Povodni konj tehta do 5000 kilogramov in njegove več funtov težke okle plačujejo ljubitelji slonove kosti draže kakor slonovo kost.

Nov način destilacije morske vode

Neki angleški častnik je iznašel nov način destilacije morske vode. Na potniškem parniku «Himalaja», ki vzdržuje zvezo med Veliko Britanijo in Avstralijo so montirali ta nov aparat za destilacijo in prečistili 12.000 ton morske vode. S pomočjo tega aparata dobijo dnevno do 350 ton pitne vode. Stroški za vsako tono vode znašajo 15 lir.

Iz dnevnika
Bazovica 26. marca 1944

K večernicam je že odzvonilo. Prazna cesta se je bleščala v popoldanskem spomladanskem soncu. Obrobni kostanji so metali dolge sence svojih štrlečih vrhov, ki so bili že tu in tam v popju. Vilo, ki je stala ob cesti, je v senci kostanjev varoval nemški stražar. Človek bi mislil, da je gospodar vasi, tako gospodovalni so bili njegovi koraki in trd njegov izraz. Stražil je speče «kamerade», ki so počivali, da jih pri nočnem pohodu na rop, umor in požig ne bi motil spanec. Popoldansko tišino so motili le stražarjevi trdi koraki in pa slovenske popevke iz vaške gostilne «Pri vagi». Frane, gostilničar z okroglim trebuščkom jih je izvabljal iz svojega gramofona. Vneto je menjaval plošče in pazil, da se gramofon ne bi ustavil niti za hip. Navijal ga je na ves glas, toda ne zato, da bi slučajnega popotnika privabil v svojo gostilno. Ne! Dobro je vedel, kaj se razpravlja pri dolgi stranski mizi, zato je vztrajal na svojem mestu, da ne bi kdo nepoklican ujel tihe besede. Pri tem pa je z enim očesom skrbno gledal proti vratom, z drugim pa je od časa do časa ošinil prisotne goste.

«Še en dopio, Frane!» je stoje zaklical skozi ta trušč stasit fant zagorelih lic, od dolge stranske mize, toda v naglasu se je poznalo, da bo ta dopio zadnji. Spet je sedel med svojo druščino samih fantov, sovrstnikov. Približno 20 jih je bilo. Vsi so molče sedeli in zrli predse. Ta ali oni je izpraznil svoj kozarec, vsem pa se je poznalo na obrazih, da je pred nekaj trenutki bilo za to dolgo stransko mizo sklenjeno nekaj odločilnega. Med to mlado družbo je sedel edini starejši možakar, nekoliko osivelih las, odločnega in strogega pogleda. Položil je desnico na mizo in s svojimi črnimi očmi še enkrat pogledal vse fante, kot bi hotel s svojim pogledom povedati to, kar je nato izrekel polglasno in toplo: «Sedaj pojdite po orožje h Konjskemu grobu. Tam pripravite vse potrebno — zvečer pa se dobimo ob 10. uri pri tretjem kalu. Vodič bo Nini. Bodite previdni, da Nemci česa ne opazijo.» Umolknil je. Desnico je potegnil k sebi in vtaknil v usta dogorevajočo cigareto. Potegnil je nekaj krepkih dimov in še enkrat pogledal po fantih, češ — mislim, da je tako najbolje in da ste vse razumeli. Nato se je polagoma dvignil in odšel iz gostilne.

Dopio je ostal na pol izpraznjen na mizi, ko je poslednji iz te družbe zapustil gostilno in odšel skozi vas na dogovorjeno mesto. Ni še napravil dvajset korakov, ko se mu je za komolec obesilo njegovo dekle. Nasmehnil se ji je in stisnil njeno roko k sebi, nato pa sta hodila do njenega doma. Tam je dejal: «Mudi se mi sedaj. Vrnem se kasneje, počakaj me doma!» Nadaljeval je pot po klancu, zavil na desno in že je bil izven vasi. Med borovci, leskovjem in dračjem si je utiral bližnjico h Konjskemu grobu. Ta kraj čudnega imena je v svojih nedrijih imel skrito orožje. Ta mali skalnati hribček, samoten in zapuščen je hranil velik zaklad, za katerega so vedeli le redki. V kotanje, ki jih je stoletja dolbla voda, so segale žuljave in tudi mehke roke po temu zakladu, da bodo z njim branile svojo domovino. Vsi fantje so ponosno zrli na skrbno zavit mitraljez, ker je bil pač največja vrednost tega zaklada. Med delom so vsi molčali. Vsak si je nekaj izbral, skrbno čistil in drgnil, tako da vsi skupaj niso opazili, kdaj je sonce zašlo za goro, nad katero so v poslednjih žarkih rdeli oblaki. Tudi vsa vas je nekaj časa žarela obsijana z večerno zarjo, polagoma pa so postajale sence daljše in temnejše in vso dolino je počasi zajemal mrak, kot da jo zavija v temno kopreno.

Ob tej večerni uri je po navadi na vasi vse živo. Le danes ne. Tudi gostilne so bile skoraj prazne. Frane ni več navijal gramofona in njegova hčerka Malija je žalostno gledala čez točilno mizo na le nekaj gostov, ki se niso mogli ločiti od svojega kvartinčka. Žalostne so bile njene misli in skoraj na jok ji je šlo. Saj si ni mogla predstavljati, da bo odslej samotno posedala, njen ljubi pa bo kdo ve kje v nevarnosti.

Ta večer je bilo po klancih in cesti vse mirno. Le trdi koraki nemških straž in udarci cerkvene ure so motili gluho nočno tišino. Človek bi mislil, da vsa vas že počiva, toda tu in tam se je v klancu odtrgala samotna senca in hitela v temo. V razsvetljenih kuhinjah in sobah pa so matere, sestre in dekleta pripravljale popotnico svojim sinovom, bratom ali fantom, da ne bodo šli prazni na pot. Na tvegano in težko, toda častno pot, ki jih bo vodila v temne gozdove, v borbo za boljšo prihodnost. Žrtve, ki so padle v tej vasi pred 14 leti, niso padle zaman, njihovo seme je padlo na rodovitna tla... Štiriindvajset mladih fantov je sledilo njihovemu zgledu, štiriindvajset fantov je šlo v borbo za pravico!

Vaška ura je udarila devet. Po klancih in cesti je bilo vedno več senc, ki so nosile težke nahrbtnike. Vse so hitele v določeno smer — proti tretjemu kalu. Noč je bila svetla in jasna, polna luna se je ogledovala v gladini vode in istočasno radovedno škilila na prišlece, ki so se ustavljali ob njej. Ob desetih je bil napovedan odhod. Fantje so v spremstvu svojih najbližjih prihajali in po gručah so posedli pod lahko ozelenelimi leskovimi grmiči. Zadnji trenutki pred ločitvijo so bili za vse prisotne nepozabni. Nini in Stane, navadno velika burkeža, tedaj nista bila razpoložena za šale in smeh. S tesnobo v srcu so vsi naenkrat prisluhnili udarcem cerkvene ure. Ena, dve, tri..., deset! Zadnji stisk roke, zadnji pogled v oči in četica štiriindvajsetih oboroženih mož je počasi krenila na pot. Obrnili so se proti Kokošjemu hribu, kot mu pravijo vaščani; za njimi je ostajala le ozka stezica v neizhojeni travi, ki jo je orosila večerna rosa. Njihovi dragi pa so jih z mislijo in pogledom spremljali na pohodu.

Pohod je trajal vso noč. Izogibali so se vasem in cestam, proti jutru pa so prekoračili železniško progo — zadnjo težko oviro pred ciljem.

Prav tak svet je ležal pred njimi, kot so ga zapustili, pa le ni bilo čisto tako. Nekako svobodneje so zadihali, saj so vedeli, da se na tej strani proge nahajajo oni, h katerim so se namenili — partizani. Ta noč je vse precej zdelala. Nahrbtniki so jih ožulili, Silva je mitraljez pritiskal k tlom, najtežje pa je bilo zaradi kajenja. «Da si niso mogli izmisliti cigaret, ki ne bi žarele!» je z vzdihom izpregovoril Karlo, ki je bil vnet kadilec. Tolažilo jih je, da so vse bliže cilju. Tam se bodo nakadili, najedli in odpočili, da preženejo utrujenost.

Tako je tudi bilo. Ko je jutranja rosa orosila travnike, so v bližini zagledali prve vaške hiše. Kradoma je prispela četica v vas, kjer so fantje okusili prvo partizansko hrano ...

Borba jih je ločila. Hodili so po raznih krajih in poteh. Srečavali so se v pohodih in na položajih. Vsi pa so se borili za skupni cilj — za pravico in za svojo domovino.

Borili so se za svojo rodno zemljo, kateri danes drugi gospodarijo. Žrtve so ostale na Krasu, na Dolenjskem in po vsej širni domovini. Danes pa, ko se kuje njihova prihodnost in ko borba še ni končana, so nekateri med njimi omagali! Pozabili so, da so bili polni borbenega navdušenja, pozabili so, da je bila poprej njihova vas kot eden, da ni bilo med njimi izdajalca. Sedaj pa je vas razdrobljena. Skupaj sta bila v borbi na položaju, danes sta si smrtna sovražnika. Vsak pri svoji mizi pijeta kvartinček in se ne pogledata v oči. Morda sta celo pozabila na dolgo stransko mizo v Franetovi gostilni, kjer je pred osmimi leti štiriindvajset fantov sklenilo, da se postavi sovragu v bran. Danes ne bi jih sedelo štiriindvajset za mizo, toda če bi prišteli vse tiste, ki so žrtvovali življenje v sveti borbi za domovino, bi se miza podaljšala v nedogled. Na tisoče bi jih bilo, ki so verovali, da bodo s svojo krvjo odrešili tudi Kras in kraške ljudi. Ljubili so kraške kamne, ljubili so trdo življenje Kraševcev, ki še danes ječe v tujem jarmu. In z zaničevanjem bi pogledali na nekdanje borce za svobodo, ki so za lepe besede prodali svoje prepričanje.

ŽARKO

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes: zjasnitev z rahlim vetrom. — Temperatura bo nekoliko padla. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 12.5 stopinj; najnižja 8.7 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 14.35: Slovenske narodne pojeta Danica Filipčič in Franc Koren. — **Trst II.:** 19.00: Slovenščina za Slovence. 20.00: Pestri koncertni spored. — **Trst I.:** 11.15: Neapeljske pesmi in melodije. — **Slovenija:** 14.00: Dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 16.15: F. Schubert: Kvintet postrvi, op. 114 v A-duru.

MIROVNA POGAJANJA V PAN MUN JOMU

Severnokorejci odklanjajo pomoč Mednarodne zdravstvene organizacije

Japonska prosi ameriško vlado za 60 vojnih ladij - Acheson izpodbija obtožbe o bakteriološki vojni

PAN MUN JOM, 26. — Sestanek častnikov vrhovnih poveljstev za obravnavanje tretje točke dnevnega reda, ki se nanaša na nadzorstvo nad izvajanjem premirja, je trajal danes 51 minut, ne da bi bil pri tem zabeležen najmanjši napredek. Severnokorejci vztrajajo še vedno na tem, naj bi bila SZ vključena v inšpekcijske nevtralne skupine, medtem ko zavezniki še naprej nočejo o tem nič slišati. Polkovnik Čang je zavezniškim delegatom vrnil poslanico Trygve Lia rekoč, da ta dokument nima nič skupnega s sporazumom o premirju na Koreji in da jim ga zato vrača. Kakor znano, je generalni tajnik OZN v poslanici nudil pomoč Mednarodne zdravstvene organizacije v zvezi z epidemijami v Severni Koreji.

Vprašanje izmenjave vojnih ujetnikov je bilo poverjeno častnikom vrhovnih poveljstev, katerih seje pa so tajne.

V današnjem komentarju agencije «Nova Kitajska» je rečeno, da je tudi Mednarodna zdravstvena organizacija «pod kontrolo ameriških imperialistov in da se je sovražnost te organizacije nasproti ljudski Kitajski pokazala že marca 1951. leta, ko je ena izmed sekcij te organizacije iz Singapura širila vesti o epidemijah na Kitajskem, ne da bi imela za to dokaze».

Glede bakteriološke vojne na Koreji pravi «Nova Kitajska», da je posebna komisija v severnovzhodni Koreji zbrala dokaze, da je bilo takšno orožje v resnici uporabljeno; 11. marca ob 15.30 so baje kmetje na področju Lantova ugotovili, da je eno ameriških letal odvrglo več posod.

Posode so kmetje pobrali, jih odprli in našli v njih bele kristalčke v velikosti žitnih zrn. Kmetje na področju Vulungpeja pa so istega dne in ob isti uri našli raztresene po tleh zelene liste, ki jih drugje v tem letnem času ni najti. Agencija «Nova Kitajska» zaključuje, da so bile vse te najdbe fotografirane.

WASHINGTON, 26. — Kot je znano, je danes sovjetski zastopnik, Jakob Malik, pred komisijo Združenih narodov za razorožitev odklonil ponudbo Mednarodnega odbora Rdečega križa, da preišče stvarni položaj v komunističnem delu severne Koreje v zvezi z obtožbami o bakteriološki vojni.

Na današnji redni tedenski tiskovni konferenci je ameriški zunanji minister, Dean Acheson, poudaril, da komunisti z zavračanjem ponudbe za nepristranski pregled zdravstvenih pogojev na severni Koreji, postavljajo na laž svoje obtožbe o bakteriološki vojni.

Achesonovo izjavo o lažnivosti komunističnih obtožb je sprožilo sledeče vprašanje nekega časnikarja: «Komunisti pravijo, da je neka skupina uglednih juristov obiskala Korejo in dokazala bakteriološko vojno. Kaj vi mislite o tem?»

Minister Acheson je odgovoril: «Kot jaz razumem, je bila ta skupina zelo uglednih juristov, o kateri govorite, skupina komunistov in bivših nacistov, ki so postali komunisti in so tja prišli iz Vzhodne Nemčije. Na nepristranost se torej ni mogoče zanesti».

Dalje je minister Acheson pripomnil, da sta on in poveljnik Združenih narodov na Koreji, general Matthew Ridgway, že prej izjavila, da ni v komunističnih obtožbah «niti najmanjše resnice».

V Tokio je danes prispel z letalom ameriški mornariški minister Dan Kimball in bil takoj po prihodu sprejet pri zavezniškem vrhovnem poveljniku Ridgwayu.

Poučeni krogi trdijo, da je general Watson, opolnomočenec ameriškega glavnega poveljstva za reševanje vprašanj z japonsko vlado, posredoval pri japonskem notranjem ministru ter zahteval, naj bi bile policijske rezerve od 75.000 zvišane na 180.000 mož. Japonska vlada se je bila že odločila zvišati policijske rezerve na 110.000 mož, kar pa se je zdelo Američanom nezadostno zaradi strateških razlogov. Američani so baje izjavili, da so pripravljeni poskrbeti za vso opremo policijskih rezerv.

Po trditvah obrambnega ministra Ohasija je zaprosila Japonska Ameriko za 60 vojnih ladij, ki so ji potrebne za zavarovanje obale. V tem pogledu tečejo v Washingtonu pogajanja. Ladje bi Japonci vrnili, čim bi japonske ladjedelnice lahko zgradile enako število vojnih ladij.

Poveljstvo osme ameriške armade javlja o manjših spopadih severno od Horagporija. Severnokorejske napade je zavrnilo zavezniško težko topništvo. Bombna in lovska letala so izvedla včeraj številne polete nad Severno Korejo in rušila prometne zveze.

Kakor poroča radio Moskva so Severnokorejci potopili zavezniški rušilec z obalnim topništvom in sestrelili tri zavezniška letala. Poročilo Severnokorejcev pravi, da je bil rušilec potopljen v bližini Hungnana in da so bila poleg treh sestreljenih poškodovana še nadaljna štiri zavezniška letala.

NEW YORK, 26. — Po informacijah iz pooblaščenih virov, ki so bile objavljene danes v nekem newyorškem tedniku, so bile sprejete na tajnih ministrskih sejah v Washingtonu za pospešenje mirovnih pogajanj na Koreji naslednje odločitve: 1. Popustitev pri izbiri Sovjetske zveze kot nevtralne članice v kontrolni komisiji za morebitno premirje. 2. Možnost poziva, namenjenega Moskvi, da bi se premaknilo z mrtve točke, na katero so zašla pogajanja na Koreji. Vsekakor v tem pogledu še ni prišlo do odločitve. 3. Možnost kompromisa v vprašanju vojnih ujetnikov, po katerem bi Združeni narodi sprejeli osnovo o izmenjavi vseh vojnih ujetnikov, vpisanih na sezname obeh nasprotnikov. 4. Ker so nekateri krogi kritizirali in dvomijo v kompetenco pogajajočih se delegatov OZN, bo delegacija ojačena s posebnimi strokovnjaki v pogajanjih.

Ameriško posredovanje v angleško-egiptovskem sporu

KAIRO, 26. — Egiptovski tisk posveča veliko pozornost obisku poslanika ZDA egiptovskemu zunanjemu ministru. V tem srečanju vidijo nekateri ameriško posredovanje v prilog angleško-egiptovskemu kompromisu in nadaljevanje pogajanj med obema državama. Medtem pa razgovor med britanskim poslanikom in egiptovskim ministrskim predsednikom, do katerega je prišlo v soboto, ni dovedel do nikakršnega uspeha. Hilali paša je namreč zahteval od angleškega poslanika izjavo, na podlagi katere naj bi angleška vlada pristala na evakuacijo Sueškega področja, medtem ko je britanski poslanik predlagal, naj bi bila sestavljena skupna izjava s katero bi se Egipt obvezal sodelovati pri skupni obrambi v zameno za umaknitev angleških sil.

Vafdistični dnevnik «Al Misri» piše danes, da ministrski predsednik Hilali paša na volitvah 18. maja ne bo nastopil kot kandidat, s čimer namerava razpršiti vse dvome glede njegovih dobrih namenov. Po pisanju lista je Hilali paša obljubil, da bodo volitve izvedene pošteno in v polni svobodi. Neodvisni list «Al Ahram» piše: «Ako Velika Britanija ne doseže sporazuma z ministrskim predsednikom Hilali pašo, se ne bo mogla sporazumeti z nobeno drugo egiptovsko vlado».

Otvoritev libijskega parlamenta

TRIPOLIS, 26. — V prisotnosti diplomatov treh pokrajin, ki so se sestali v Bengaziju, je kralj Idris včeraj otvoril prvi libijski parlament. Kralja, ki je prišel v velikem spremstvu s fanfarami na čelu in stražniki na konjih, je sprejel parlamentarni odbor, sestavljen iz predsednika senata Mansur paše in najstarejših ter najmlajših članov obeh zbornic. Idris je podal prisego, predvideno po 47. členu ustave, ter v svojem govoru poudaril demokratično strukturo nove libijske države, ki bo zahtevala veliko odgovornost od predstavnikov naroda. Izrekel se je za mir in prijateljstvo z vsemi svobodnimi državami v okviru principov Združenih narodov, posebej pa je naglasil potrebo po sodelovanju z muslimanskimi in arabskimi državami. Idris je izjavil nadalje, da bo libijska vlada spoštovala pravice in interese tujcev v Libiji ter najavil reformo zakonodaje v skladu z novim položajem neodvisne države.

Med ceremonijo, ki je potekala v palači nekdanjega uradnega italijanskega krožka, je bilo izstreljenih 21 topovskih strelov.

Obletnica Beethovnove smrti

BONN, 26. — Po vsej Nemčiji proslavljajo danes Ludvika van Beethovna, ki je umrl pred 125 leti. Predsednik nemške zvezne republike Teodor Heuss se je udeležil takšne proslave v skladateljevi rojstni hiši. Prisotni so bili kancler Adenauer in nekateri ministri. Kakor znano, je bila Beethovnova rojstna hiša spremenjena v muzej, v katerem hranijo instrumente, skladbe in številne druge predmete, zvezane s skladateljevim življenjem, med temi nekaj akustičnih rogov, s katerimi si je slavni mož skušal pomagati pri svoji brezupni gluhosti.

Pri manifestacijah v Vzhodni Nemčiji, združenih s posebnimi koncerti Beethovnovih skladb, je bil udeležen tudi znani ruski skladatelj Šostakovič.

Nadaljevanje procesov

KAIRO, 26. — V nadaljevanju procesov proti osebam, odgovornim za nerede 26. januarja sta bili danes obsojeni dve osebi na 7 let prisilnega dela, nadaljnji dve na 5 let in ena na tri leta. Dve osebi sta bili oproščeni.

Pogled z letala na mesto Judsonio v Arkansasu po silovitih ciklonih, ki so divjali nad to državo pred nekaj dnevi.

PO NESREČI PRI MONTELUNGU

Doslej 39 mrtvih

Eksplozija 90 kg razstreliva je grozno razmesarila nekatere delavce

Iz rova pri Montelungu, kjer je včeraj eksplodirala zaloga razstreliv in pokopala pod ruševinami 70 delavcev, je bilo doslej potegnjenih 39 trupel in okrog 40 ranjencev.

Gasilcem so se pri reševalnih delih v teku noči pridružili posebni oddelki reševalcev, da bi mogli preiskati vsak kot v rovu, v katerem bi lahko še našli kakšno žrtev. Na mestu nesreče poteka preiskava, ki skuša dognati kaj je povzročilo eksplozijo okrog 90 kg razstreliv, namenjenih za miniranje rova.

Identifikacija trupel je zelo otežkočena, ker je silovita eksplozija nekaterim nesrečnikom odtrgala del obraza ali pa jim docela raztrgala delovne obleke, v katerih so morebiti hranili dokumente. Ustanovljen je bil poseben odbor za zbiranje pomoči prizadetim družinam. Doslej je bilo nabranih nad milijon lir.

39 trupel so razmestili v cerkvi Sv. Marije v Mignanu, nekatere pa v mrtvašnici tamkajšnje bolnice. Nekaj po devetj uri se je pripeljal v bolnico v Capuj minister Campilli, ki se je pozanimal za ranjence in se potem podal v bolnico v Teano.

Na današnji seji parlamentarne komisije za delo je bila sprejeta resolucija z zahtevo, naj se za nesrečo naloži delodajalcem, ki jim je poverjena gradnja elektrarne pri Caserti, ne samo civilna marveč tudi kazenska odgovornost. Nadalje zahteva resolucija takojšnjo in strogo preiskavo v zvezi z nesrečo.

Trgovska pogodba Španija - Italija

MADRID, 26. — V uradih španskega zunanjega ministrstva je bila danes podpisana nova trgovska pogodba med Španijo in Italijo. Za Španijo je sporazum podpisal španski zunanji minister Martin Artajo, za Italijo pa vodja italijanske delegacije senator Cesare Merzagora.

Smrt Tržačana v bližini Genove

GENOVA, 26. — Tukajšnja policija se ukvarja s skrivnostnim krvavim dogodkom, katerega žrtev je postal 30-letni agent civilne policije Giordano Paoletti iz Trsta.

Na vzhodnem delu mesta v bližini nekega kamnoloma je včeraj neki mladenič našel na cesti samokres kalibra 7,65. Kmalu zatem pa je bilo najdeno kakih 300 m naprej, med kamnolomom in neko staro trdnjavo, truplo neznanega moškega. O najdbi je bila obveščena policija, ki je ugotovila, da je bil človek ustreljen v desno sence in da je smrt nastopila okrog 30 ur prej, t. j. 24. t. m. zvečer. Pri mrtvecu so našli osebno izkaznico z že navedenimi podatki, kovinasto uro in 15 lir.

Najdba samokresa v taki oddaljenosti od trupla zaenkrat izključuje možnost samomora, vendar so se pokazale številne nepojasnjene okolnosti. Truplo Paolettija je bilo prepeljano v mrtvašnico.

Univerzalna ura

LOCLE, 26. — Po štirileetnih poskusih se je urarski delavnici v Le Locle posrečilo izdelati «univerzalno uro» docela nove vrste. Gre za avtomatično zapestno uro, s številčnico, razdeljeno na 24 delov. V vsakem izmed teh delcev je vdelan poseben mehanizem, ki v zvezi z osrednjo napravo kaže čas po vsem svetu. Na številčnici so imena 24 mest, kakor Ženeva, New York, Sidney, Honolulu, Kalkuta, Tokio, Sangaj, Rio de Janeiro itd. Že s samim pogledom na številčnico se lahko takoj ugotovi čas v vseh državah sveta. Zaenkrat izdelujejo te ure samo v zlatu in stanejo okrog 800 švicarskih frankov. Kljub temu pa je bilo naročenih že na tisoče primerkov.

STOKHOLM, 26. — Visoki častniki varnostne službe švedske vojske, mornarice in letalstva bodo v kratkem klicani na glavno poveljstvo, kjer se bodo udeležili po nalogu glavnega poveljnika Nilsa Svetlu, na posebnega tečaja za obrambo države. Ta ukrep je v zvezi z aretacijami treh oseb, ki so bile obdolžene vohunstva v korist SZ. General Svetlun je nadalje ukazal, naj se dodelijo častniki varnostne službe vsem skladiščem, uradom ali napravam, kjer so hranjeni tajni dokumenti ali tajni material.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Vohun na jezeru», Alan Ladd in W. Hendrix.
Excelsior. 16.30: «Hoffmanove pripovedke», M. Shearer.
Nazionale. 15.45: «Don Camillo», G. Cervi in Fernandel.
Fenice. 15.30: «Avanture kapitana Hornblowerja», G. Peck.
Filodrammatico. 16.00: «Most pri Waterlou», V. Leigh, R. Taylor.
Arcobaleno. 16.00: «Presneto, kakšno dekle!», Eddie Albert.
Astra Rojan. 16.00: «Zbogom gospa Miniver», G. Garson.
Alabarda. 15.00: «Eva proti Evi», B. Davis in A. Baxter.
Armonia. 15.15: «Grmeča podmornica», J. Wayne.
Ariston. 16.00: «Gaskonski kadet», F. Tagliavini.
Aurora. 15.15: «Deklica iz Trsta», K. Del Poggio in P. Aumont.
Garibaldi. 15.00: «Belokožna divjakinja», Hall Sonia.
Ideale. 16.00: «Ena noč v Casablanci», bratje Marx.
Impero. 15.15: «Deklica iz Trsta», K. Del Poggio in P. Aumont.
Italia. 16.00: «Oče postane dedek», S. Tracy.
Kino ob morju. 16.00: «Pasta», B. Blier.
Moderno. 16.00: «Lastnik plavžev».
Savona. 15.00: «Male ženske», J. Allyson.
Viale. 14.00: «Ton—Tiki» in «Lovci na glave».
Vittorio Veneto. 15.30: «Ne bo jutri», J. Cagney in B. Payton.
Azzurro. 16.00: «Ultimatum Chicagu», Alan Ladd in D. Reed.
Belvedere. 16.00: «Velika straža».
Marconi. 16.00: «Strahotna jelša», V. Johnson.
Massimo. 16.00: «Verige preleposti», J. Mac Donald.
Novo cine. 16.00: «Rodolfo Valentino», Antony Dexter.
Odeon. 16.00: «Ameriška Butterfly», B. Grable.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

ČETRTEK, 27. marca 1953

6.45 Jutranja glasba. 7.00 Poročila. 7,15 Jutranja glasba. 13.00 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.00 Nekaj novosti iz naših narodne plošče. 14.35 Slovenske narodne pojeta Danica Filipčič in Franc Koren. Na harmoniko spremlja August Stanko. 18.00 Antonin Dvorak: Slovanski plesi. 19.00 Koncert violinista Igorja Ozima. 19.30 Poročila. 23.05 Zadnja poročila v slovenščini. 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

7.15 Poročila. 7.30 Jutranja glasba. 11.30 Lahki orkestri. 12.45 Za vsakega nekaj. 13.00 Slovenski motivi. 13.40 Popoldanski koncert. 14.00 Poročila. 17.30 Plesna glasba. 18.45 Zabavna glasba. 19.00 Slovenščina za Slovence. 19.20 Scherzi in capricci. 19.45 Poročila. 20.00 Pestri koncertni spored. 21.00 Radijski oder — Sacha Guitry: Potovanje v nebesa, igra v 3 dejanjih. Poročila.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 8.15 Glasba Amerike. 11.15 Neapeljske pesmi in melodije. 12.15 Operetna glasba. 13.30 Orkester. 18.00 Lahka glasba. 20.30 Gledališka revija. 22.45 Orkester. 23.30 Nočna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m; 202,1 m; 212,4 m

12.00 Slovenske narodne pesmi. 12.30 Poročila. 12.40 Zabavna glasba. 13.15 Pester spored orkestralne in solistične lahke glasbe. 14.00 Dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 14.10 Simfonični koncert. 15.00 Poročila. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušali! 16.15 F. Schubert: Kvintet postrvi, op. 114 v A-duru. 17.10 V valčkovem ritmu. 17.40 Slovenska lahka glasba. 18.20 Narodne pesmi poje Helena Plevel, s harmoniko spremlja August Stanko. 18.45 Igra orkester Mark Varnow. 19.30 Poročila. 19.40 Zabavna glasba. 20.15 Slavni pevci pojo operne arije. 21.15 Skladbe Janka Ravnika. 22.00 Poročila.

ŠPORTNI DNEVNIK

VELIKO PRESENEČENJE V PARIZU

ŠVEDSKA-FRANCIJA 1-0 (0-0)

PARIZ, 26. — V zanimivi tekmi, ki so jo odigrali pri razsvetljavi reflektorjev, je Švedska priredila veliko presenečenje z zmago nad Francijo z 1-0. Zmagovalni gol so Švedi zabili šele v drugem polčasu.

Ta zmaga predstavlja velik uspeh za švedski nogomet, saj Francozi le neradi pustijo goste domov z zmago. Temu dejstvu se je uklonila celo Anglija. Švedi tudi še niso imeli priložnosti za trening, saj je pri njih še huda zima in se nogometna sezona še ni začela.

Francija B je premagala v Toulouse dunajski Rapid z izidom 3-2.

Angleška liga-Irska liga 9-0

BELFAST, 26. — Srečanje med Angleško ligo in Irsko ligo, do katerega je prišlo danes v Windsor Parku, je prineslo Irski ligi katastrofalen poraz. Skoraj bi se lahko reklo, da se je ves čas igralo le pred irskimi vrati, skozi katera so Angleži zabili devet žog, medtem ko se Ircem ni posrečilo spraviti skupaj niti častnega gola.

52.15.

Z vseh vetrov

○ *Francija je premagala v namiznem tenisu Jugoslavijo s 3-2. Za Jugoslovane so točke osvojili V. Harangozo proti Rothooftu ter par Harangaza - Dolinar. Za Francijo je obe točki osvojil Hagenauer. Poraz jug. igralcev je prišel kot posledica slabe kondicije. V igri Harangozo - Hagenauer je Jugoslovanu bilo potrebno za zmago le še tri točke, nasprotniku pa kar 17. Zmagal je vendarle požrtvovalni Francoz.*

○ *Tekmo med Avstrijo in Belgijo (2:0) je sodil jugoslovanski sodnik Podubski.*

○ *Od 21. do 27. aprila bo jugoslovanska košarkarska reprezentanca sodelovala na turnirju za trofejo «Mairano» v Milanu. Te dni so določeni reprezentanti že začeli s treningom. Do turnirja bodo kandidati odigrali vsako nedeljo posebne trening tekme, 27. t. m. pa bo v Beogradu meddržavna tekma Jugoslavija - Turčija.*

○ *Uradno glasilo nizozemske socialnodemokratske stranke «Het wrije volk» svetuje članom nizozemske plavalne zveze, da naj odklonijo vabilo k tekmam v Budimpešti.*

○ *V Mantomu (Francija) se je končal mednarodni teniški turnir, na katerem so sodelovali tudi jugoslovanski igralci Mitič, Palada, Branovič in Petrovič. Prvo mesto na turnirju je osvojil Branovič, ki je v finalni tekmi premagal Italijana Goria. V finalni tekmi parov sta igralca Branovič-Petrovič premagala Mitiča in Palado in tako osvojila prvo mesto.*

PARIZ, 26. — Francija bo letos organizirala nogometni turnir za «Latinski pokal». Danes zjutraj se je sestal prireditveni odbor, ki je izžrebal oba para: francoski prvak bo igral proti portugalskemu in italijanski proti španskemu prvaku.

V nedeljo 29. junija bodo odigrali finale. Vse tekme razen finalne bodo odigrali ponoči.

Zmaga PDT na uspeli smučarski prireditvi

V naši torkovi številki smo kratko poročali o tekmah v smučarskem teku, ki so bile v nedeljo v Crnem vrhu nad Idrijo za pokal «Mirka Pavlovića».

Borba je bila ostra; tako za vrstni red posameznikov, kjer je ob koncu ločilo stara rivala Pavletića in Vesela bornih 40 sekund, kot tudi za osvojitev prehodnega pokala. Sreča se je nasmehnila letos Planinskemu društvu iz Trsta, ki je nabralo 28 točk, Proleter iz Kopra pa 27. Točkovali so takole: prvoplasirani je dobil deset točk, drugi devet in tako do desetega, ki je prejel eno samo točko. Ravno ta je odločila o zmagi. Praktično je to bila stvar 30 sekund; toliko je namreč ločilo desetega tekača, člana PDT od enajstega Koprčana.

Tehnični rezultati:

1. Pavletič Bojan (PDT) 42.25; 2. Vesel Gorazd (PDT) 43.05; 3. Mikuš Franc (PDT) 45.20; 4. Tomé Bogdan (Proleter - Koper) 46.23; 5. Parovel Luciano (Proleter - Koper) 46.35; 6. Klasinc Tugomir (Proleter - Koper) 50.17; 7. Justin Dragovan (Proleter - Koper) 50.25; 8. Herkov Milan (Proleter - Koper) 51.00; 9. Resinovič Danilo (Proleter - Koper) 52.05; 10. Harej Albin (PDT)

UPANJA IN REALNE MOŽNOSTI PRED OLIMPIADO

Wint si želi zlato medalju na 800 m

LONDON, 26. Arthur Wint, olimpijski rekorder na 400 metrov bi hotel dodati vrsti svojih uspehov še zlato medaljo na 800 metrov na letošnjih igrah v Helsinkih.

Kapetan moštva iz Jamajke bo skušal ponoviti podvig na 400 metrov iz Wembleya, vendar na tej progi ne bo izrabil do konca svojih sil, ker ima v rojaku Georgeu Rhodenu prehudega nasprotnika, ki mu streže po naslovu.

Zato je možno, da bo Wintov uspeh ravno nasproten od onega iz Londona: prvo mesto na 800 metrov in drugo na 400.

Wint trenutno trenira v Anglji in ker misli, da je kraj idealen za pripravo, je odklonil mnoga vabila za gostovanja, med drugim tudi za Los Angeles.

Bobet najboljši v 2. etapi dirke Pariz - obala

ANNONAY, 26. — Vrstni red druge etape kolesarske dirke Pariz - Sinja obala, Pouguese Les Eaux - Annonay (292 km):

1. Bobet 8.49:43; 2. Zampini (It.) isti čas; 3. Teisseire 8.51:27; 4. De Feyter (Belg.) 8.53:19; 5. Impanis (Belg.) 8.53:23; 6. Keteleer (Belg.) 8.53:24; 7. Ant. Rolland 8.53:31; 8. Barbotin 8.54:20; 9. Remy 8.54:22; 10. Dotto 8.54:33.

Po 290 km vožnje je bil na vrsti najtrši oreh: Grič republike. Tu je napadel Bobet in nihče mu ni bil kos; še največ odpora je nudil Italijan Zampini, ki ga je v spustu tudi dohitel in prišel na cilj skupno s francoskim prvakom. Koblet je imel težjo krizo in prišel na cilj z več kot 12 minutami zamude. V skupnem plasmaju je šele na 26. mestu. De Santi je bil danes 67. s časom 9.15:33.

BOG Triglav

ZGODOVINSKA POVEST

31.

Ilustrira JANEZ VIDIC

«Motite nas», se je patriarh razburil. «Narekujemo pismo našemu prijatelju, beneškemu dožu».

Redovnik se je priklonil, prelat pa je povedal:

«Francesco de Clugia prihaja iz Cedada v važni zadevi, ki nima odloga».

Patriarh se je vse življenje bal iznenadenj, zato ga je beseda o «važni zadevi» hudo vznemirila.

«Kaj se je zgodilo v Cedadu?» je naglo vprašal.

«Malikovanje in upor proti cerkvi, Vaša prevzvišenost».

«V Cedadu?» se je zavzel Pagano.

«Ne. V Kobaridu; med Slovenci».

Patriarh je pomislil, nato je pokazal na klop, ki je stala ob steni.

«Počakajta, da končam pismo».

Prelat in Clugia sta sedla; patriarh je narekoval do konca:

«V kolikor moremo Mi pripomoči, bomo na Vašo željo rade volje storili, kakor bi Nas globoko žalostilo, če bi Vi le en trenutek preživeli v neprijaznih odnošajih s Cerkvijo...»

Pismo je bilo podpisano in zapečateno. Besedo je dobil Francesco de Clugia, ki je v živih barvah in z ogorčenjem orisal vse, kar je vedel od Jožuta, pri tem se je trkal na prsi.

Patriarh se ni razburjal. Bil hladen in razsoden mož. Prepirov ni razsojeval z besedo, marveč z dejanjem. Mežikal je, glava se mu je rahlo tresla.

«To je vse?» je vprašal.

«Malikovalci so in uporniki», je zaječal Clugia. «Kaj naj storimo?»

«Rešite vikarja in ljudje naj mu dajo zadoščenje; če ni sposoben, ga odstavite! Posekajte lipo in pregovorite ljudi k pravi veri. Zato je tu inkvizicija in zato ste tu vi, Francesco de Clugia».

«Vem, Vaša prevzvišenost», je dejal redovnik. «Ali — tu gre za upor. Ali zadostujejo moje moči? Vas se je upria z orožjem».

«Nimam vojakov», je potožil patriarh. «Pojdi v Tolmin, kapitan naj ti da pomoč!»

«In če to ne bo zadostovalo?»

«Stori po svoji volji in pameti! V imenu božjega odbora friulskega parlamenta imej vso oblast, da storiš po svoji uvidevnosti, z ljubeznijo, a nikar prenagljeno!»

Francesco de Clugia se je molče priklonil.

«Za kazen interdikt», je dostavil patriarh.

In je pisarju narekoval interdikt nad Kobaridci, po katerem bi ne smeli prejemati svetih zakramentov in ne biti po krščansko pokopani

ŠTIRINAJSTO POGLAVJE.

I.

Vikar Fulherij je že drugi dan neprestano gledal skozi okno na vrt. Opazil je Jožuta, ki se je že dvakrat približal plotu, a se ni upal bliže; zdelo se mu je, da ga nekdo zasleduje. Šele v tretje je zlezel čez plot in se delal kakor da kosi otavo, nato se je prihulil do okna, kjer ga je čakalo dvoje vprašujočih oči.

«Kaj si opravil?»

«Pridejo...»

Več ni mogel reči, mudilo se mu je. Skoz okno je prejel dva denara, nato mu ni bilo več do trave, odšel je domov in čakal večera. Toda nikogar ni bilo od nikoder, tudi naslednji dan ne.

Kobaridci se niso več mnogo zmenili za vikarja. Le udaj pa zdaj je kdo zbil šalo na njegov račun. Ker ni bilo od nikoder ne biričev ne vojakov, jih ni več hudo skrbelo, kako se bo stvar iztekla. Sklenili so, da bodo, ko bo žetve konec, vikarju sam odprli hišo, ga zvezali in odnesli čez mejo duhovnije.

Neko jutro pa so videli prihajati od Smasti proti Kobaridu četo jezdecev z bandero tolminskega kapitana. Poleg kapitana je jezdil neki redovnik. Jožut ga je spoznal. Zbal se je vaščanov in se skril.

Kobaridci so se klanjali, postalo jim je grenko pri srcu, skrb jim je nagubala čela. Sklenili so, da se bodo potuhnili; le bo treba se bodo tudi postavili za svoje pravice.

Kapitan Antonio della Torre, patriarhov sorodnik, je bil resen in čemeren kot človek, ki so ga zbudili iz najslajšega spanja in ga ženejo na delo. Gastaldo Filip in plemič Cuccagna sta s posmehom gledala Kobaridce, kot bi hotela reči: «Lepo juho ste skuhali, zdaj jo pojejte!»

Jezdeci so obrnili konje naravnost proti vikarjevi hiši, pred katero je spal stražnik s kolom v rokah. Nekdo je še pred jezdeci prihitel na trg, planil do speče straže in zavpil:

«Jezdeci! Tolminski kapitan!»

Stražnik se je prebudil, spustil kol iz rok in široko odprl oči. Ni razumel, za kaj gre.

«Jezdeci!»

Mož tudi zdaj ni do kraja razumel, a ga je že sama beseda da navdala s takim strahom, da jo je naglo pobrisal.

Prav tedaj so jezdeci prišli na trg in zavili proti vikarjevi hiši, ki je osamljena in pusta stala v soncu, in udarili po vratih.

«Odpri, prijatelj božji!»

Vikar je gledal na vrt, slišal ropot, a je mislil, da mu nagajajo razposajeni dečki.

«Vicarius Fulherio, servus Dei!» je zaklical Francesco de Clugia in s tako močjo udaril po vratih, da se je stresla hiša.

Latinskih besed vikar ni preslisal. Stopil je naglo k oknu, ki je gledalo na trg, in zatrepetalo mu je srce.

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BABIC. — Odg. urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32, Koper, Ul. Battisti 301a-I. Tel. 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. — Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 23 - tel. 4963 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.